

Stockholms stads gatunämnd och i samband därmed stående institutioner.

Gatunämnden.

Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel). Nämnden sammanträder vanligen första och tredje helgfria torsdagen i varje månad kl. 15,15.

I samband med drätselnämndens ombildning till stadens centrala finansmyndighet (se sid. 143) överflyttades flertalet av de icke direkt finansiella angelägenheter, vilka förut handhafs av drätsel-nämnden, till en nyinrättad nämnd, *Stockholms stads gatunämnd*, vilken trädde i verksamhet den 10 april 1920. Denna nämnd utgör sålunda väsentligen en fortsättning av den förutvarande drätselnämndens andra avdelning; dock med den skillnaden att under gatunämnden lyder jämväl brandväsendet, vilket förut sorterade under drätsel-nämndens första avdelning, samt vidare att arkitektur- och hamnavdelningarna, som tidigare ingingo i drätselnämndens byggnadskontor samt vattenledningsverket tillhöra resp. fastighetsnämndens, hamnstyrelsens och industriverksstyrelsens förvaltning.

Nu gällande instruktion för gatunämnden antogs av stadsfullmäktige den 25 april 1960. Enligt instruktionen åligger det nämnden att förvalta stadens gator, torg, parker och övriga allmänna platser samt broar och att handlägga ärenden rörande dessa anläggningar ävensom rörande stadens avlopps- och renhållningsväsen samt brandförsvaret, allt i den omfattning nyss-nämnda uppgifter icke tillkomma annan stadens nämnd eller stadsfullmäktige för särskilt fall annat besluta. Det åligger vidare nämnden att ombesörja de angelägenheter i övrigt, vilkas vård av stadskollegiet till nämnden överlämnas och att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Nämnden äger uppdraga åt särskild inom nämnden bildad avdelning (delegation) eller åt ledamot av nämnden eller åt tjänsteman lydande under nämnden, att på villkor, som nämnden äger föreskriva, å nämndens vägnar fatta beslut i ärenden, som röra upphandlingar, entreprenader, transporter och utförande av arbeten, eller upplåtelse av allmän plats samt andra nytjän-derättsupplåtelser.

Under gatunämnden lyda *g a t u k o n t o r e t*, som står under chefskap av gatudirektören, och *brandförsvaret*, vars chef är brandchefen. Vid sammanträde med nämnden skola de båda förvaltningscheferna närvara med rätt att envar för sitt förvaltningsområde deltaga i

överläggningarna samt att därvid framställa förslag och få sin mening antecknad i protokollet.

Nämnden består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1960—1961 den 14 december 1959 (fyllnadsval den 16 maj 1960) och för åren 1961—1962 den 8 december 1960.

Författning. Instruktion för Stockholms stads gatunämnd, antagen av SF 25 april 1960 (Kf 1960: nr 25).

Stat 1961.

	Drift- budgeten	Kapital- budgeten
	Skattemedel	
Utgifter	278 192 500	44 491 000
Inkomster	195 125 700	44 200 000

Överskjutande utgifter 83 066 800 291 000

	Lånemedel
Utgifter (inkl. efterbe- villningar för 1960)	— 102 365 000

Av överskjutande utgifter på driftbudgeten hänfö-
r sig bl. a. till

gator, vägar, avlopp m. m.	kr. 40 507 800
parker	» 12 281 700
renhållning	» 19 672 000
brandväsen	» 9 605 300

Gatunämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.: t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Ahlén, A. E., civilingenjör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Andersson, K. Gösta, öververkmästare, stadsfullm.

Johansson, S., direktör, stadsfullm.

***Keyser, E. R.**, ingenjör.

***Landberg, A.**, utprovare.

***Törnqvist, J. E.**, kontrollant.

*Suppleanter*¹⁾.

*Andersson, E. Olof, ingenjör, stadsfullm.
 *Andréasson, N. R. G., direktör.
 Carlsson, C. G., civilingenjör.
 Holmberg, Y., direktör.
 Jonsson, W. F., ombudsman.
 *Wallbom, f. Holmström, Harriet M., fru, stadsfullm.

Sekreterare.

Gustafson, B. A., sekreterare (se sid. 190).

Gatunämndens delegerade.**Tjänstedelegerade.**

Törnqvist, J. E., ordf.; Ahlén, A. E.; Andersson, K. Gösta.; Keyser, E. R.; Landberg, A.
Suppleanter: Andréasson, N. R. G.; Jonsson, W. F.

Upphandlingsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; Johansson, S.; Keyser, E. R.; Landberg, A.
Suppleanter: Andersson, K. Gösta; Andréasson, N. R. G.; Holmberg, Y.

Platsupplåtelsedelegerade.

Landberg, A., ordf.; Ahlén, A. E.; Keyser, E. R.
Suppleanter: Andréasson, N. R. G.; Carlsson, C. G.; Jonsson, W. F.

Byggnadsdelegerade.

Törnqvist, J. E., ordf.; Andersson, K. Gösta; Keyser, E. R.
Suppleanter: Andersson, E. Olof; Andréasson, N. R. G.; Johansson, S.

Gatunämndens fågelskyddsråd.

Enligt bemyndigande av stadsfullmäktige år 1942 äger gatunämnden tillkalla högst tre sakkunniga att biträda nämnden i frågor angående fågelvården i Stockholm. Gatunämndens senaste val av sakkunniga ägde rum den 19 januari 1955. De sakkunniga ha sedermera av gatunämnden bemyndigats att med sig adjungera en representant för Sveriges Djurskyddsförbund.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt beslut av nämnden inträda i följande ordning: för ordföranden samt ledamöterna Gösta Andersson, Landberg och Törnqvist suppleanterna Jonsson, Olof Andersson och Wallbom; för ledamöten Keyser suppleanterna Andréasson, Carlsson och Holmberg; för vice ordföranden och ledamöten Johansson suppleanterna Carlsson, Holmberg och Andréasson. I de fall, då denna ordning icke kan upprätthållas, skola suppleanterna inträda i följande ordning: Jonsson, Carlsson, Andréasson, Olof Andersson, Holmberg och Wallbom.

Sakkunniga.

Notini, C. G., professor, ordf.; Bergman, S., forskningsresande; Linnman, N. H. T., förste reporter, **Funk**, E. B., major (repr. för Sveriges Djurskyddsförbundens Riksförbund).

Föredragande.

Blom, H. E. M., stadsträdgårdsmästare (se sid. 200).

Gatunämndens trafikråd.

Den 20 februari 1950 beslöt stadsfullmäktige, med anledning av i ämnet väckta motioner, uppdraga åt gatunämnden att tillsätta ett särskilt trafikråd för Stockholm med uppgift att söka få till stånd ett organiserat samarbete mellan de kommunala organen och de enskilda sammanslutningarna på trafikområdet. Rådet skulle bestå av borgarrådet för stadsbyggnadsroteln såsom självskrivnen ordförande samt ytterligare fjorton ledamöter (numera femton, se nedan). De sistnämnda skulle företräda följande kommunala organ och enskilda sammanslutningar: gatukontoret, poliskammaren, skoldirektionen, AB Stockholms Spårvägar, Nationalförbundet för trafiksäkerhetens främjande, Cykel- och mopedfrämjandet (vardera en representant), Kungl. automobilklubben, Motormännens riksförbund, Motorförarnas helnykterhetsförbund, Svenska motorförbundet, Taxi trafikförening, Stockholms åkeriförening (fem gemensamma representanter), Stockholms automobilförarfackförening, Stockholms transportarbetarefackförening och Spårvägspersonalens samorganisation (tre gemensamma representanter). Rådet, som trädde i verksamhet samma år, har sedermera enligt beslut av gatunämnden utökats med en representant för Stockholms handelskammare.

Gatunämndens senaste val av ledamöter i trafikrådet ägde rum den 5 maj 1960 och gäller för tiden intill den 1 maj 1962.

Ledamöter.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm., ordf. (självskr.); Schütz, H. F., gatudirektör, vice ordf. (gatukontoret); Alm, N. G., trafikpolisintendent (poliskammaren); Hultsjö, E. H., rektor (skoldirektionen); von Heland, H. C. S., direktör (AB Stockholms Spårvägar); Christensson, K. J., generalsekreterare (Nationalförbundet för trafiksäkerhetens främjande); Thörnqvist, S. O., generalsekreterare (Cykel- och mopedfrämjandet); Hagardt, S. A. O., direktör, Ahlgren, N., direktör, Andréasson, N. R. G., direktör, Adolfsson, K. H., trafikef, Ottosson, U. B., direktör (gemensamma för Kungl. automobilklubben, Motormännens riksförbund, Motorförarnas helnykterhetsförbund, Svenska motorförbundet, Taxi trafikförening och Stockholms åkeriförening); Einerfeldt, T. E., droskförare, Gustavsson, J. G., spårvägs-

man, **Bergsten, A. Hj.**, chaufför (gemensamma för Stockholms automobilförfackförening, Stockholms transportarbetarefackförening och Spårvägspersonalens samorganisation); **Samzeilius, L. C. G.**, sekreterare (Stockholms handelskammare).

Suppleanter.

Ehrman, C. E. G., överingenjör (gatukontoret); **Eliasson, F. E.**, trafikinspektör (polis-kammaren); **Sjunnesson, G. E. H.**, överlärare (skoldirektionen); **Tengblad, E. H.**, trafikdirektör (AB Stockholms Spårvägar); **Thorsson, G. A.**, direktör (Nationalföreningen för trafik-säkerhetens främjande); **Brännström, B. O.**, förste kriminalassistent (Cykel- och mopedfrämjandet); **Grönberg, N. B.**, sekreterare, **Rådd, E. H.**, trafikchef, **Fredriksson, S. H.**, kamrer, **Lantz, K. I. B.**, droskägare, **Groth, G.**, direktör (gemensamma för Kungl. automobilklubben, Motormännens riksförbund, Motorförnas helnykterhetsförbund, Svenska motorförbundet, Taxi trafikförening och Stockholms åkeriförening); **Ulrikson, C. E. S.**, droskförare, **Johansson, A. G. R.**, spårvagnsförare, **Uppling, N. H.**, ombudsman, **Raab, J. E. O.**, bussförare (gemensamma för Stockholms automobilförfackförening, Stockholms transportarbetarefackförening och Spårvägspersonalens samorganisation); **Wennerholm, H. A. C.**, jur. kand. (Stockholms handelskammare).

Sekreterare.

Åsblom, H. O. G., sekreterare (se sid. 191).

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte tre suppleanter för granskning av gatunämndens, kyrkogårdsnämndens och slakthus- och saluhållsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren. Nuvarande revisorer och suppleanter äro utsedda för åren 1960—1961.

***Håkansson, E. A. F.**, förste kammarskrivare, ordf.

***Jonsson, E. A.**, kassör.

***Malmfors, N.**, civilekonom.

Suppleanter:

***Bjelkerud, G. F.**, föreståndare.

***Carlsson, f. Carlsson, Karin K.**, fru.

***Unger, S. G. R.**, banktjänsteman.

Gatunämndens sekretariat.

Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Sekretariatet förestås av sekreteraren, vilken bl. a. åligger att föra protokoll vid gatunäm-

dens och dess delegationsers sammanträden, att uppsätta och expediera beslutade skrivelser samt expediera övriga beslut m. m.

Erforderlig skriv- och annan personal tillhandahålles sekreteraren av gatukontorets expedition (se sid. 191).

Sekreterare (24).

Gustafson, B. A.

Gatukontoret.

Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel). (Se f. ö. nedan under resp. avdelningar.)

Nödvändigheten av att koncentrera den på olika håll splittrade handläggningen av byggnadsfrågor medförde att stadsfullmäktige år 1873 beslöt inrätta en särskild befattning som byggnadschef för staden. I samband därmed skulle också stadens dåvarande, under drätsel-nämnden lydande byggnadskontor (jfr sid. 109 o. 196) ombildas. Redan påföljande år tillsattes byggnadschefen och påbörjades omläggningen av byggnadskontoret. Vid 1883 års omorganisation av drätsel-nämnden hänfördes byggnadskontoret till drätsel-nämndens andra avdelning (jfr sid. 143). I samband med den kommunala omorganisationen år 1920 utbröts ur kontoret arkitekturavdelningen, hamnavdelningen samt vattenledningsverket (jfr sid. 188), och kontoret i övrigt — d. v. s. gatua-vdelningen, avloppsavdelningen, parkavdelningen samt förrådsavdelningen — överfördes till gatunämndens förvaltning. Byggnadscheffbefattningen indrogs år 1922. I samband därmed fick kontoret namnet **Stockholms stads gatukontor**, och dess nya chefsbefattning benämndes **gatudirektör**.

Gatukontorets interna organisation har sedermera undergått åtskilliga förändringar. Vissa avdelningar ha sammanslagits och nya ha tillkommit.

Gatukontoret, som är gatunämndens verkställande organ beträffande stadens gatupark- och renhållningsväsen, åligger i denna egenskap att inom ramen för beviljade anslag och enligt av nämnden godkända förslag utföra de arbeten och vidtaga de åtgärder, som erfordras för fullgörande av gatunämndens åligganden, att för andra förvaltningar eller enskilda utföra de arbeten inom kontorets verksamhetsområden, som erfordras för fullgörande av ingångna avtal eller eljest åligga staden, att hos nämnden göra framställningar i till kontorets verksamhetsområde hörande ärenden, som skola av nämnden behandlas, samt svara för att nämndens beslut i sådana ärenden skyndsamt bli verkställda, att avgiva yttrande i de ärenden, som i vederbörlig ordning till kontoret remitterats, att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom kontorets verksamhetsområden samt väcka förslag till de åtgärder, vilka kontoret härvid finner påkallade,

samt att i övrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som gatunämnden eller annan överordnad myndighet meddelar.

Gatukontorets chef är gatudirektören. Han är inför gatunämnden ansvarig för fullgörandet av gatukontorets åligganden och utövar med avdelningschefernas bistånd ledningen av gatukontorets arbeten, fördelar gatukontoret åvilande uppgifter å personalen och äger avgöra ärenden av löpande natur samt i övrigt ärenden, vilkas avgörande enligt gatunämndens beslut till gatukontoret överlämnats.

Gatukontorets verksamhet fördelas numera på följande avdelningar: expeditionen, ekonomiavdelningen, utredningsavdelningen, konstruktionsavdelningen, planeringsavdelningen, byggnadsavdelningen, parkavdelningen samt renhållningsavdelningen.

Författning. Instruktion för gatukontoret, fastställd av gatunämnden 2 mars 1938 (Kf 1938: nr 22).

Gatudirektör (B 8)

(tjänstetillägg 3,744 kr.).

Schütz, H. F. (förordn. t. o. m. $31/6$ 1965); t. 22 2020 (växel); mottagningstid efter överenskommelse.

Arbetschef (B 1).

Lidén, G. A.; kontor: Sturegatan 62 (Pa: Fack, Sth 8); t. 67 69 39. Fullgör arbetsuppgifter för förbränningsutredningen och civilförsvaret (se sid. 203).

Civilförvarsassistent (16).

Ullborn, G. R.; kontor: Sturegatan 62 (Pa: Fack, Sth 8); t. 63 25 16.

Ett kanslibitråde.

Expeditionen.

Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Expeditionen handhar gatunämndens och gatukontorets diarier, registratur, arkiv och bibliotek och har att mottaga till gatunämnden och gatukontoret ställda handlingar. I övrigt skall expeditionen handlägga de ärenden, som av gatudirektören dit överlämnas.

Se även under gatunämndens sekretariat å sid. 190.

Sekreterare (24).

Åsblom, H. O. G.

Förste kontorsskrivare (11).

Grimsgård, f. Görander, E. Margareta (registrator); Schelin, f. Uppman, Sonja L. (gatudirektörens sekreterare).

Tre kontorsskrivare, två kanslibiträden.

Ekonomiavdelningen.

Bolinders Plan 3 (lönebyrån Kaplansbacken 10) (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Ekonomiavdelningen, som är organiserad på fyra byråer, handhar gatunämndens och brandförsvarets centrala bokföring samt medverkar vid uppgörandet av gatukontorets förslag till utgifts- och inkomstat. Avdelningen handhar vidare administrations- och skadeståndsärenden samt frågor om mark- och lokalupplåtelser jämte statsbidragsärenden för såväl gatunämnden som civilförsvarnämnden. Även frågor rörande tillämpningen av avloppstaxan äro hänfödda dit. Avdelningen handlägger jämväl personal-, avlönings- och pensionsärenden samt taxerings- och beskattningsgöromål för gatukontoret i dess helhet samt delvis även för brandförsvaret.

Administrativa byrån utför utredningar och handhar skadeståndsfrågor och administrativa ärenden berörande gatukontoret och civilförsvarnämnden samt statsbidragsärenden rörande civilförsvarsanläggningar. Upplåtelsebyrån handhar samtliga mark- och lokalupplåtelser, ävensom debitering av hyror och avgifter. Ekonomibyrån, som är uppdelad på två sektioner, ombesörjer den centrala bokföringen och kassarörelsen, upprättar i anslutning härtill förslag till budget samt erforderliga redovisningar och rapporter, verkställer debiteringar, utanordningar, indrivning av fordringar samt uppbörd och redovisning av parkerings- och tipavgifter, övervakar kontrollanordningarna inom kontorets ekonomiska förvaltning, förvaltar och bevakar avtal och värdehandlingar i den mån de icke äro att hänföra till inköps- och förrädsbyråns verksamhetsområde (jfr sid. 195) samt handlägger statsbidragsärenden för gator och vägar jämte frågor rörande avloppstaxan. Byrån verkställer också slutlig uträkning av kollektivavtalslöner och körselersättningar m. m. samt handhar vissa göromål rörande taxering och beskattning. Lönebyrån handlägger personal-, avlönings- och pensionsärenden för gatuförvaltningens tjänstemän och städerskor samt avlöningsärenden för brandförsvarets tjänstemän; därjämte biträder byrån vid upprättandet av lönestatförslag.

Ekonomidirektör (B 4).

Karlöf, E. A.; mottagningstid efter överenskom-
melse.

I. Administrativa byrån.

Sekreterare (20).

Asker, O. B.

Förste kammarsskrivare (17).

Rydén, B. A.

Förste vaktmästare (9).

Karp, A. V.

En *förste expeditionsvakt*, två *expedi-
tionsvakter*, sex *expeditionsbiträden* samt
ett tiotal kollektivavtalsanställda (*arkivarbe-
tare*, *bokbindare* m. fl.).

II. Upplåtelsebyrån.

Förste byråassistent (19).

Tell, L. I.

Förste kammarsskrivare (17).

Ekhult, T. R.

Kammarsskrivare (15).

Eggefors, L. R. (tillf.).

Förste kontorsskrivare (11).

Lindquist, Astrid S.

En *kontrollant*.

III. Ekonomibyrån.

Kamrer (25).

Ringström, O.

Redovisningssektionen.

Kamrer (20).

von Essen, B. G.

Förste kammarsskrivare (17).

Barlivestam, K. G.; Hargin, A. H., *tf.*

Kammarsskrivare (15).

Näf, H. R.

Kontorsassistenter (12).

Westerberg, f. Lignell, Ulla B.; Kenneskog, K. G.

Förste kontorsskrivare (11).

Ask, K. O. (parkeringsmätarna).

Två *förste kontorsskrivare*, sex *kontors-
skrivare*, sju *kanslibiträden*, sex *mynträk-
nerskor*.

Hålkortssektionen.

Hålkortsföreståndare (20).

Bohman, F. A. B.

Förste hålkortstekniker (15).

Johansson, E. A. R.

Hålkortstekniker (12).

Vakant.

Kontorsassistent (12).

Gustafsson, R. B.

En *förste kontorsskrivare*, tre *förste
hålkortsoperatörer*, en *kontorsskrivare*, en
hålkortsoperatör, en *stansföreståndare*,
fem *stansoperatörer*, två *hålkortsbiträden*,
åtta *stansbiträden*.

IV. Lönebyrån.

Sekreterare (22).

Anderson, G. A. V.

Förste kammarsskrivare (17).

Skogman, O. M.

Kontorsassistenter (12).

Dahlberg, f. Josephson, Ella C.; Thulin, O. B.
(tillf.); Bergquist, B. A. I. (tillf.).

Förste kontorsskrivare (11).

Sörensen, f. Johnsson, Edith V.

Två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*.

För gatukontoret gemensam personal.

Förste expeditionsvakt (8).

Grönberg, C. R., *tjl.*, *tf.* Holmquist, O. V. H.

En *förste telefonist*, fem *expeditionsvak-
ter*, fyrtyotvå *kontorsbiträden*, sex *telefo-
nister*, sex *expeditionsbiträden*.

Därjämte ett antal kollektivavtalsanställda
(*expeditionsvakter*, *arkivarbetare* m. fl.).

Utredningsavdelningen.

Döbelnsgatan 18 (Pa: Fack, Sth 8); t.
24 00 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15,
lördagar och dag före helgdag 8—13 (april
—september fredagar 8—15,15, lördagar
stängt).

Utredningsavdelningen utför gatukontorets
tekniska och ekonomiska utredningar avseende
trafik- och avloppsfrågor och utarbetar i sam-
råd med övriga avdelningar för sådana arbeten
erforderliga konstruktionsritningar, arbetsbeskriv-
ningar och kostnadsberäkningar.

Utredningsavdelningen omfattar — förutom
expeditionen, ritningsarkivet och sektionen för
inmätning, vilka den har gemensamt med kon-
struktionsavdelningen — underavdelningarna tra-

fikbyrå, parkeringssektionen, avloppsbyrå samt utredningen om avloppsvattnets rening.

I parkeringssektionen, som tillkom år 1957, ingår stadens kår av trafikvakter.

Se även under byggnadsavdelningen sid. 196.

Överingenjör (B 4).

Ehrman, C. E. G.

Expeditionen.

Förste kammarskrivare (17).

Malmén, B. O.

Förste kontorsskrivare (11).

Jonsson, Inga-Britta.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde.

Ritningsarkivet.

Ingenjör (17).

Ryding, S. B.

En kontorsskrivare, en fotograf, en förste kopist, två kopister.

Sektionen för inmätning.

Ingenjör (19).

André, C. F.

Ingenjör (17).

Larsson, H. A.

Konstruktörer (15).

Holmberg, E. G.; Behman, N. G. A.

Fyra mätningstekniker, fem mätningsförmän, nio mättningsbiträden.

Trafikbyrån.

Förste ingenjör (B 1).

Dufwa, A. O. W., tjl., tf. Tunå, G. C. R.

Förste avdelningsingenjörer (27).

Tunå, G. C. R., tjl. (se ovan), tf. Wennel, S. A.;

Kullström, G. E.; Vikander, J. S.

Förste avdelningsingenjör (26).

Wennel, S. A., tjl. (se ovan), tf. Jaanivald, V.;

Berglöf, J. G. F.

Avdelningsingenjörer (24).

Jaanivald, V., tjl. (se ovan); Göransson, L.-A.

Ingenjörer.

Kask, K. (22); Tideblad, Y. A. (22); Brolund, B.

S. A. (22), tf.; Thunberg, K. T. B. (tillf.

22); Hesselgren, E. L. (19); Johnsson, K. Å.

(19), tf.; Lindberg, G. H. R. (19), tf.; Bro-

lund, B. S. A. (19), tjl. (se ovan); Söderberg,

J. S. (17); Wallin, N. G. (17); Lundin, K. H.

(17), tf.

Konstruktörer (15).

Elmgren, S. O., tf.; Granholm, B. C. V., tf.;

Lundkvist, R. V., tf.; två vakanta.

Ritare (13).

Leljevahl, Stella; Andersson, K. A., tf.; Berg,

J. Å. S., tf.; Ljungdahl, S., tf.; Carlsson, F.

L., tf.; Arvsäter, K. K. I. (tillf.)

Ett första ritbiträde, fyra ritbiträden, två deltidsanställda ritbiträden samt tillfälliga ritare.

Parkeringssektionen.

Trafikinspektör (25).

Sahlin, B. S.

Förste inspektör (17).

Jönsson, R. V.

Inspektör (15).

Gilbe, B. G. A.

Kammarskrivare (18,816 kr).

Vakant.

Biträdande inspektörer (13).

Hedlund, H. M.; Stafberg, G. E.

Ritare (16,956 kr.).

Blomstedt, K. R.

En förste kontorsskrivare, en kontorskrivare, två kanslibiträden, ettbundra kvinnliga trafikvakter.

Avloppsbyrån.

Förste ingenjör (B 2).

Cronström, A. A.

Förste avdelningsingenjörer (27).

Edlund, S. R. V.; Ekelund, H. G. K.

Laboratorieförståndare (27).

Johansson, V. H.; t. 42 88 06.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Mårtensson, G. A. S.; Niklasson, L. F.

Avdelningsingenjörer (24).

Falkendal, C. J.; Säfwenberg, U. O. H.; Widlund, H. S., tf.; två vakanta.

Ingenjörer.

Apenitis, J. A. (22); Björkgren, L. G. (22); Cron-

holm, Märta M. (22); Widlund, H. S. (22),

tjl. (se ovan), tf. Ericsson, A. V.; Sundquist,

Å. V. D. (22), tf.; Kavéus, B. I. (tillf. 22);

Hall, B. E. (19); Ahldén, S. K. J. (19), tf.;

Roos, B. V. (19), tf.; Ahldén, S. K. J. (17).

tjl. (se sid. 193), *tf.* Ejerholm, K.-G.; Johansson, J. I. (17); Pettersson, F. D. Ch. (17); Söderberg, H. A. (17); Irsch, A. (17), *tf.*; Nilsson, B. V. (17), *tf.*

Konstruktörer (15).

Bramstål, E. O.; Dahlin, A. A. B.; Hall, B. E., tj. (se sid. 193); Irsch, A., tj. (se ovan); Nilsson, B. V., tj. (se ovan); Willberg, V. I. A.; Ekerstrand, K. Å. V., *tf.*; Ericson, E. W., *tf.*; Holm, B. F., *tf.*

Ritare (13).

Atterlöf, A. Hj., tj. (se sid. 168); Johnson, L. R.; Andersson, L. E., *tf.*; Jareman, A. E., *tf.*; Lindblom, K.-G., *tf.*; tre vakanta.

Kemister (13).

Waldestam, S. O. A.; en vakant.

Ritare (11).

Rönnkvist, Catharina.

Fem mätningsförmän, två mätningsbiträden, tre första ritbiträden, aderton ritbiträden, ett kanslibitråde, en laborant, tre laboratoriebiträden.

Generalplanutredning för rening av Stockholms avloppsvatten.

Förste ingenjör (B 1).

Kempe, E. Hj.

Konstruktionsavdelningen.

Tulegatan 5 (Pa: Fack, Sth 8); t. 24 00 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Konstruktionsavdelningen utför byggnadstekniska utredningar samt erforderliga kostnadsberäkningar och konstruktionsritningar för konstarbeten i gatumark, för biltunnlar och för tunnelbanor.

Se även under byggnadsavdelningen sid. 196 och utredningsavdelningen sid. 192.

Överingenjör (B 4).

Gyldenstein, K. H. G.

1:a byrån.

Förste ingenjör (B 1).

Falk, K. G.

Förste avdelningsingenjör (26).

Tyden, K. J.

Avdelningsingenjörer (24).

Angeberg, N. H. R.; Björk, J. A.; Vipper U.

Ingenjörer.

Victorsson, Å. N. (22); Silfversparre, A. (22); Brandt, N. G. F. (22); Rozsa, F. L. (22); Schulz, H. P. (22), *tf.*; Äärma, U. (tillf. 22); Larusson, P. (tillf. 22); en vakant (19); Johansson, L. B. (17), *tf.*

Kontrollant (17).

Vakant.

Konstruktörer (15).

Holm, f. Linder, Marianne J. C.; Hed, J.-E.; Stenberg, R. E., *tf.*

Ritare (13).

Stureson, A. W., tj. (se sid. 554); Stenberg, R. E., tj. (se ovan); Strömstedt, R. V. J., tj. (se nedan); Nordin, Å.
Ett första ritbiträde, ett ritbiträde.

2:a byrån.

Förste ingenjör (B 1).

Vretblad, E. G.

Förste avdelningsingenjör (26).

Anmark, K.-H.

Avdelningsingenjörer (24).

Arendi, K. Hj.; Holmquist, N.-G.; Wenger, K. H. J., *tf.*

Ingenjörer.

Victorsson, S. J. (22); Farestveit, S. S. (22); Palmqvist, S. A. S. (19); Söderholm, L. E. (19); Malmström, B. E. (19); Ryd, H. B. (19); Larsson, K.-E. (19); Lundborg, K.-E. O. (17), *tf.*

Ingenjör (26,460 kr).

Loidin, H. E.

Konstruktör (15).

Lundborg, K.-E. O., tj. (se ovan), *tf.* Strömstedt, R. V. J.

Ritare (13).

Två vakanta.

Ett första ritbiträde.

3:e byrån.

Förste ingenjör (B 1).

Rinkert, J. A. T.

Förste avdelningsingenjör (26).

Thelander, E. G.

Avdelningsingenjör (24).

Hedström, O.

Ingenjörer.

Hylander, A. L. (22); Björkemar, A. V. (22);
Törnqvist, F. S. H. (22); Sällstedt, E. G. T.
(22); två vakanta (22); Järlid, S. A. W. (19).

Ritare (13).

Vakant.

Ett första ritbiträde.

4:e byrån
(geotekniska byrån).

Förste avdelningsingenjör (27).

Hellgren, S. A.

Avdelningsingenjör (24).

Holgersson, P. Å.

Ingenjörer.

Ålskär, C. J. Å. (22); Magnfors, N. H. (19),
tf.; Jonsson, E. W. (17).

Borrningskontrollant (16).

Jågen, J. G.

Fem borrhingsledare, en verkmästare,
två förmän, två ritbiträden.

Planeringsavdelningen.

*Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t.
22 20 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15,
lördagar och dag före helgdag 8—13 (april
—september fredagar 8—15,45, lördagar
stängt).*

Planeringsavdelningen omfattar organisations-
byrån, inköps- och förrådsbyrån, maskinbyrån
och personalbyrån. Inom dessa handläggas frå-
gor som beröra olika avdelningar inom kontoret.
Organisationsbyrån verkställer utredningar be-
räffande nya arbetsmetoder, arbetsorganisation
och ackordsfrågor samt planlägger byggnader
för förråd, krossar, lossningsplatser o. s. v. In-
köps- och förrådsbyrån verkställer inköp och
handhar förrådsrörelsen med därtill hörande in-
ventarier. Maskinbyrån handhar gatukontorets
maskiner och uthyr dessa till kontorets avdel-
ningar samt till andra stadens verk i mån av
tillgång. Under maskinbyrån sorterar även gatu-
kontorets verkstad. Personalbyrån sköter perso-
nalrekrytering och personalvård, handlägger pen-
sionsärenden för den kollektivavtalsanställda
personalen, handhar arbetarregister och därmed
sammanshängande statistik samt svarar för kon-
torets säkerhetstjänst, kursverksamhet m. m.

Antalet sysselsatta arbetare vid planerings-
avdelningen uppgick i medeltal under år 1960
till 313 st., dessutom 7 hos entreprenörer.

Överingenjör (B 5).

Holmgren, E. M. J., tf.

Expeditionen.

Ingenjör (22).

Mattsson, P., tjl. (se nedan), tf. Segerström, S.
T. M.

Ingenjör (19).

Svensson, S. S.

Kammarsskrivare (15).

Vakant, tf. Pernebrant, G. A. V.

Kontorsassistent (12).

Nilson, O. G. V.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde.

Organisationsbyrån.

Förste avdelningsingenjör (26).

Vakant, tf. Mattsson, P.

Avdelningsingenjör (24).

Eklund, P. O. L.

Ingenjörer.

En vakant (22); Johnson, H. E. H. (19); Seger-
ström, S. T. M. (19), tjl. (se ovan), tf.
Sundqvist, S. G. S.; Nyström, J. V. (tillf. 19);
Tiedemann, S. V. (17); Persson, H. L. (17),
tf.; en vakant (17).

Konstruktörer (15).

Lindberg, G. H. R., tjl. (se sid. 193), tf. Lund-
qvist, K. W. H.

Arbetsstudietekniker (15).

Andersson, T. V.

Ritare (13).

Hardnäs, J. H.; Hellgren, K. A.; Österman, G.
A., tjl. (se sid. 196), tf. Engman, J. G.

En ritare.

Inköps- och förrådsbyrån.

*Kontor: Tulegatan 7 (Pa: Fack, Sth 8);
t. 24 00 20 (växel).*

Intendent (25).

Lewin, E. G. W., tjl. (se sid. 131), tf. Bodén,
P.-E.

Kamrer (20).

Roxby, G. R.

Förrådsförvaltare (20).

Hammarberg, E. V.

Ingenjör (19).

Ryttinger, H. P. M.

Förste kammarsskrivare (17).

Strand, K. B. E.; en vakant.

Kammarsskrivare (15).

Jonsson, N. K. W.; Brolin, U.; Trotzig, B. T. P.

Virkeskontrollant (15).

Olsson, S. G. M.

Förste förrådsmästare (15).

Sandström, B. N.; Björk, T. G.

Kontrollant (13).

Andersson, S. H.

Ritare (13).

Lindblom, O. I.

Kontorsassistenter (12).

Lundén, T. Hj.; Skoglund, S. B.; Landh, C.-O. B.

Sex förrådsmästare, fyra förste kontors-skrivare, två förmän, tre kontorsskrivare, sju förrådsbiträden, tre kanslibiträden.

Maskinbyrån.

Kontor: Lindhagensgatan 106, Kjellgrens-gatan 14 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel).

Förste ingenjör (B 1).

Hellgren, N. G. C.

Avdelningsingenjör (24).

Arvidson, T. A. S.

Ingenjörer.

Olsson, K. J. S. (22); Söderström, A. S. (20); Gårdeman, S. E. (19); Lindblom, S. F. V. (19); Planfeldt, A. (19); Thorén, K. G. S. (19); Andersson, S. V. (17); Kjellén, G. A. L. (17); Bigert, K. E. (17); Myhrberg, C. G. (17); Thelander, J. H. (tillf. 17).

Konstruktörer (15).

Karlenby, S. O.; Pramgren, E. R.; Persson, H. L., tjl. (se sid. 195), tf. Österman, G. A.

Kammarsskrivare (15).

Eriksson, E. G.

Ritare (13).

Larson, A. E.; Widén, S. W. S.

Kontorsassistent (12).

Fredriksson, S. R., tjl. (se sid. 148), tf. Dahlberg, K. E. A.

Sexton förste verkmästare, elva verkmästare, tre förste kontorsskrivare, ett verkmästarbiträde, sex kontorsskrivare, två kanslibiträden.

Personalbyrån.

Kontor: Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel).

Ingenjör (22).

Högsäter, M. G.

Ingenjörer.

Österholm, P. (19); Svensson, E. V. (17), säkerhetskontrollant.

Personalkonsulent (17).

Löfberg, A. E.

Kontorsassistenter (12).

Westerdahl, S. H.; Espelund, G. E. H. (tillf.).

Förste kontorsskrivare (11).

Dolk, Barbro M. L.

En verkmästare, ett kanslibiträde.

Förtroendeläkare (23,250 kr.).

(Gemensam för trafik- och stadsbyggnadsrotel — med undantag av brandförsvaret — och socialnämnden.)

Garlind, C. T. E.

Byggnadsavdelningen.

Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april —september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

I äldre tider låg det fastighetsägarna att förse gatan med beläggning, var och en framför sin tomt. Uppsikten över »gators och gränders stenläggning och jämnande» påvilade enligt en k. förordning av år 1725 magistraten, särskilt dess byggnads- och ämbetskollegium (jfr sid. 71), vilket i sin tur skulle tillse, att stadsingenjören uppfyllde sin skyldighet att övervaka fastighetsägarnas fullgörande av hithörande åligganden. Först år 1845 övertog staden genom en särskild styrelse, benämnd »förvaltningen av gatulägningsarbeten i Stockholm», arbetet med gatornas underhåll och omläggning, mot det att fastighetsägarna genom en särskild skatt lämnade det huvudsakliga bidraget till kostnaden. Sagda skatt utgick t. o. m. år 1887. Då den nyssnämnda förvaltningen år 1861 uppgick i »gatulägnings- och lyshållningsstyrelsen» (jfr sid. 109), tillsattes en särskild arbetschef för »gatue- och trumbyggnadsarbetena». Vid drätsel-nämndens inrättande år 1864 sammanslogs nämnda styrelse med vattenledningsdirektionen till drätsel-nämndens tredje avdelning (jfr sid. 143).

Den första underjordiska avloppsledningen anlades år 1864. Sedan stadsfullmäktige fattat beslut om utbyggnad av ett avloppsnät för sta-

den påbörjades arbetet därmed år 1868. Åren 1875—1920 utfördes stadens gatu- och avloppsarbeten av en särskild avdelning under drätsel-nämndens byggnadskontor, nämligen gatu- och avloppsavdelningen. Denna ordning bibehölls även sedan byggnadskontoret år 1920 överflyttats till gatunämnden (jfr sid. 188). Vid tidpunkten för själva överflyttningen voro dock gatu- och avloppsärendena tillfälligt under några år uppdelade på två skilda avdelningar. År 1944 ändrades avdelningens namn till byggnadsavdelningen.

Allteftersom verksamheten utökats har inom avdelningen tillkommit ett flertal underavdelningar. Så t. ex. bestod gatu- och avloppsavdelningen år 1933 av expedition, konstruktionsbyrå, fyra arbetsdistrikt, stenbuggerier, grustag, sjötransporter, inventarie- och materialförråd samt smidesverkstad. År 1937 utbröts konstruktionsbyrån till en särskild avdelning av gatukontoret benämnd utredningsavdelningen, numera uppdelad i en utredningsavdelning och en konstruktionsavdelning (jfr sid. 192 o. 193). Även huvuddelen av de arbetsuppgifter, som ingå i gatukontorets planeringsavdelning har tidigare — t. o. m. år 1950 — handlagts av underavdelningar inom byggnadsavdelningen, benämnda planeringsbyrån (ursprungligen byrån för arbetsorganisation) samt inköps- och förrådsbyrån (jfr sid. 195). År 1941 tillkom en särskild byrå för handläggning av arbetsuppgifter rörande pump- och reningsanläggningarna. Handläggningen av ärenden rörande asfaltarbeten, trafikordningar, grustag och sjötransporter uppdrogs år 1949 åt belägningsbyrån (dessförinnan benämnd asfaltverket). År 1953 inrättades husbyggnadsbyrån, vilken handlägger dels frågor rörande fastigheter m. m. under gatukontorets förvaltning dels sådana frågor, avseende t. ex. besiktningar, vibrationsmätningar och skadeersättningar, som kunna komma beträffande fastigheter, som beröras av kontorets arbeten.

De alltmör omfattande anläggningsarbetena på gatuförvaltningens område inordnades i mitten av 1930-talet under en särskild byrå, nybyggnadsbyrån. Denna ombesörjer företrädesvis vissa större arbeten såsom tunnelbanan, nybyggnad av reningsverk, viadukter och liknande arbeten.

Indelningen av staden i distrikt för gatu- och avloppsarbetena är av gammalt datum. Av de nuvarande distrikten handlägger inrestadsdistriktet huvudsakligen med gator och avloppsledningar sammanhörande arbetsuppgifter inom de utbyggda delarna av inre staden, medan Södra och Västra förortsdistrikten utföra huvudsakligen exploateringsarbeten i ytterområdena Brännkyrka — Enskede respektive Bromma — Spånga jämte underhållsarbeten inom dessa.

Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1960 till 1 244 st.; dessutom 396 hos entreprenörer.

Chefsingenjör (B 6).

Björkman, K. G. S. (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1966).

Expeditionen.

Förste ingenjörer (B 1).

Elfström, L. A.; Broock, H. W. (tillf.).

Förste avdelningsingenjör (27).

Petersson, G. B. R., tjl. (se sid. 198).

Ingenjörer.

Blomgren, E. L. (22), *tf.*; Danell, I. F. (19), *tf.*; Swärd, T. A. (17), tjl. (se sid. 202); Svensson, B. G. (tillf. 17).

Sekreterare (20).

Antoni, P. A., tjl. (se sid. 206), *tf.* Friberg, S. O.

Kammarsskrivare (15).

Bellgran, C. R.

Nybyggnadsbyrån.

Kontor: Hornsgatan 20 (Pa: Fack, Sth 8); t. 68 03 60 (växel).

Byggnadschef (B 5).

Hult, A. O. G.

Arbetschef (B 1).

Pehrson, M. P. A.

Förste ingenjör (B 1).

Silfwerbrand, C.-H. M.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Rennfelt, E. G. Hj.; Rynefelt, B. R., *tf.*; Malm, K. G. E., *tf.*

Avdelningsingenjörer (24).

Johansson, C. O.; Challis, E. L. Ch., *tf.*

Ingenjörer.

En vakant (22); Ström, P. E. L. (19), *tf.*; Lenggquist, P. H. (17); Peedu, A. (17), *tf.*; Löfving, R. F. (17), *tf.*; två vakanta (17); Gustavsson, G. B. (24,348 kr.); Froste, B. C. (23,124 kr.); Dahlfors, J. R. (23,124 kr.).

Kammarsskrivare (15).

Söderbäck, V. K. S.

GN

Kontorsassistent (12).

Lindgren, S.-E., *tf.*

Arbetsdistrikten.

Inrestdsdistriktet

(omfattande Storkyrkoförsamlingen (Nikolai), Klara, Kungsholms (Ulrika Eleonora), S:t Görans, Adolf Fredriks, Gustaf Vasa, Matteus, Jakobs, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars och Katarina församlingar, Sofia församling, med undantag av den del, som ligger söder om Hammarbyleden och Sicklakanalen, Maria Magdalena och Högalids församlingar, av Enskede församling Årsta Holmar samt Essinge församling).

Kontor: Kungsholmsgatan 30 (Pa: Fack, Sth 8); t. 54 11 00 (växel).

Arbetschef (B 3).

Wilborg, H. A., *tf.*

Förste avdelningsingenjör (26).

Magnusson, P. T.

Ingenjörer.

Sporrong, J. G. (22); Hedqvist, P. W. E. (22); Svensson, B. A. H. (tillf. 22); Hellberg, S. G. (17).

Konstruktörer (15).

Ericsson, P.; Thillman, Å. R., *tf.*

Kontorsassistent (12).

Örnefalk, S. O.

Södra förortsdistriktet

(omfattande av Sofia församling den del, som ligger söder om Hammarbyleden och Sicklakanalen, Hägerstens, Brännkyrka, Vantörs och Enskede församlingar, med undantag av Årsta Holmar, samt Skarpnäcks och Farsta församlingar).

Kontor: Olaus Magnus' Väg 6, Johanneshov (Pa: Fack, Sth 8); t. 59 02 10 (växel).

Arbetschef (B 3).

Bengtson, N. O., *tjl.*, *tf.* Petersson, G. B. R.

Förste avdelningsingenjör (26).

Wilborg, H. A., *tjl.* (se ovan).

Avdelningsingenjör (24).

Held, P. L. F. (tillf.).

Ingenjörer.

Öhlander, S. H. (22), *tf.*; Raune, Å. F. (20), *tf.*; Erkers, K. B. O. (tillf. 19); Lindholm, H. E. (24,348 kr.); Bengtsson, N.-E. (23,124 kr.).

Konstruktör (15).

Djuvfeldt, G. D.

Kontorsassistent (12).

Nordh, C.-O. B.

Västra förortsdistriktet

(omfattande Bromma, Västerleds och Spånga församlingar).

Kontor: Ångermannagatan 162, Vällingby (Pa: Fack, Sth 8); t. 37 26 50 (växel).

Arbetschef (B 3).

Löwenhielm, C. G. C.

Förste avdelningsingenjör (26).

Modée, L. A. A., *tf.*

Ingenjörer.

Langö, A. C. N. (19), *tf.*; Fridell, S. H. (19), *tf.*; Wegmann, Å. M. (tillf. 19); Jonsson, G. G. (23,124 kr.).

Konstruktör (15).

Vakant.

Ritare (13).

Grandin, S. O., *tf.*

Kontorsassistenter (12).

Plane, R. H. L., *tjl.*, *tf.* Blomberg, H. B.

Beläggningsbyrån

(omfattande asfaltarbeten, trafikplaneringar, grustag och sjötransporter).

Kontor: Hantverkargatan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel), 52 80 96.

Arbetschef (B 3).

Tägt, E. H.

Avdelningsingenjör (25).

Ingberk, K. L. S., *tf.*

Ingenjörer.

Öjby, H. E. E. (22); Liljedahl, B. L. (24,348 kr.); Christianson, N.-H. (19); Spong, H. V. G. (tillf. 19); Andersson, P.-A. G. (17), *tf.*

Förste kammarskrivare (17).

Johansson, C. W.

Ritare (13).

Svensson, K. G., *tf.*

Husbyggnadsbyrån.

Kontor: Tulegatan 5 (Pa: Fack, Sth 8);
t. 24 00 20 (växel).

Förste avdelningsingenjör (26).

Carlsson, P. E.

Ingenjörer.

Fridsberg, G. F. (22), *tf.*; Simonsson, N. R. G. (19); Lundin, C. W. (19), *tf.*; Linden, A. L. A. (19), *tf.*; Perjons, A. T. (tillf. 19);
Homann, G. A. H. (17), *tf.*

Ritare (13).

Weiner, B. N. A., *tf.*

Pump- och reningsverken.

Kontor: Kungsholmsgatan 16 (Pa: Fack, Sth 8); t. 54 68 21, 54 68 25.

Förste ingenjör (B 1).

Brundin, G. M.

Ingenjör (22).

Larsson, K. E. W.

Ritare (13).

Studahl, G. E. Hj.; Andersson, T. H., *tf.*

Dessutom vid byggnadsavdelningen tre *förste maskinmästare*, fyra *maskinmästare*, elva tillf. *arbetsledande ingenjörer*, sexton *öververkmästare*, trettio *förste verkmästare*, sex-tio två *verkmästare*, fem *körselverkmästare*, sju *kontrollanter*, en *förste kemist*, en *för-råds* *mästare*, sju *maskinister*, en *bogser-båtsbefälhavare*, åtta *förste kontorsskri-vare*, trettiofem *förmän*, elva *kontorsskri-vare*, två *laboranter*, tio *verkmästarbiträ-den*, fjorton *kanslibiträden*.

Parkavdelningen.

Tulegatan 7 (Pa: Fack, Sth 8); t. 24 00 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, *lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—sep-tember fredagar 8—15,45, lördagar stängt)*.

Värden av stadens parker överfördes i kom-munal regi år 1869 i samband med att tjän-sten som stadsträdgårdsmästare inrättades.

Parkavdelningen, för vilken stadsträdgårds-mästaren är chef, planlägger stadens parkverk-samhet, utför nyanläggningar och underhåll av

parker och planteringar, utför anordningar för stadens prydnade samt handhar de särskilda verksamhetsgrenar, såsom lek, musik och annan underhållning, vilka äsyfta att befordra parker-nas användning för friluftsvistelse. Avdelningen biträder också vid projekteringen av sådana gatu-och torganläggningar, på vilka stora estetiska krav ställas, varjämte den utför arkitektuppdrag för gatukontoret i övrigt. Parkrenhållningen, som tidigare också ombesörjdes av parkavdel-ningen, åvilar numera sedan år 1959 gatukon-torets renhållningsavdelning.

Den under parkavdelningens förvaltning stå-ende parkarealen utgjorde under år 1960 om-kring 2,950 hektar.

För att förse stadens parker och planter-ningar med erforderligt växtmaterial driver av-delningen trädgårdar med trädskola i Enskede samt med växthus och odlingar av perenna växter vid Haga trädgårdar. Sistnämnda område har staden arrenderat av kronan till år 1977. I samband därmed har staden åtagit sig sköt-seln av Hagaparken.

För att samla barnen till parkernas lek-platser, ge dem sund rekreation, lämpliga och roande sysselsättningar under fria men dock övervakade former anordnas sedan år 1937 den s. k. »parkleken». Den är avsedd för barn upp till 14 år. Verksamheten har under år 1960 varit förlagd till 90 platser inom staden med följande fördelning: Staden Mellan Broarna 1 st.; Östermalm 6 st.; Hjorthagen 1 st.; Vasa-staden 5 st.; Brunnsviken 1 st.; Kungsholmen 5 st.; Södermalm 8 st.; Hägerstens församling 9 st.; Brännkyrka församling 6 st.; Vantörs församling 6 st.; Enskede församling 7 st.; Skarpnäcks församling 8 st.; Farsta församling 10 st.; Essinge församling 2 st.; Västerleds församling 2 st.; Bromma församling 6 st.; Spånga församling 7 st. På 32 av dessa har verksamheten bedrivits även på vintern. Under sommaren finnas på 45 platser särskilda små-barnshagar. Antalet deltagande barn har i me-deltal uppgått till: under sommarsäsongen 17.000 och under vintersäsongen 8,850 per dag. Utflykter företagas under sommarmånaderna med barnen från de trängre innerstadsparkerna till Hagaparken eller annat större friområde, där lekar, tävlingar, teater och uppvisningar anordnas.

Genom parkavdelningen anordnas konserter, visaftnar, balett- och teaterföreställningar under månaderna juni—augusti i drygt 20-talet parker i såväl inre staden som ytterområdena. Friluftsvi-senheten omfattar varje säsong ett 100-tal instrumentalkonserter, 30-talet körkonserter samt c:a 50 vis- och teateraftnar, tillsammans sålunda omkring 180 olika underhållningsarrangemang.

Parkavdelningen ombesörjer även utfodring av vilda fåglar i staden, särskilt änder och småfåglar vintertid. Till avdelningens förfogan-de står härvid Fågelskyddsrådet som rådgivande organ (se sid. 189).

Stadsträdgårdsmästare (B 5).

Blom, H. E. M.; t. 34 18 89; mottagningstid:
måndagar, onsdagar och lördagar 11—12 samt
i övrigt efter överenskommelse.

Kansli- och kameralbyrå.

Kamrer (22).

Parwe, A. B. L.

Ekonomisektionen.

Förste kammarskrivare (17).

Ekebohm, E. W.

Kontorsassistent (12).

Medeby, E. G. H., tjl. (se nedan), *tf.* Carsell,
B. L.

Förste kontorsskrivare (11).

Lundbäck, C. A. I.

En kontorsskrivare, tre kanslibiträden.

Sektionen för friluftsunderhållning.

Byråassistent (18).

Friberg, S. O., tjl. (se sid. 197), *tf.* Ahlbom,
E. L. B.

En scentekniker, en maskinist.

Sektionen för markupplåtelser.

Kammarskrivare (15).

Medeby, E. G. H., *tf.*

En kontorsskrivare.

Sektionen för lekverksamhet.

Kaplansbacken 10 (Pa: Fack Sth 8);
t. 52 12 44, 53 00 46.

Lekplatsinspektör (17).

Wretlind-Larsson, Stina; t. 52 12 43.

Biträdande lekplatsinspektör (12).

Schelin, f. Eriksson, Astrid M. E.; t. 53 00 49.

En kontorsskrivare, trettiofem lekledare
samt omkring ethundrasjuttiofem arvodesanställda
lekledare, lekassistenten och lekprakti-
kanter.

Projekteringsbyrå.

Förste arkitekt (B 1).

Hagängen, A. E.

Byråarkitekt (24).

Skog, L. R., tjl., *tf.* Blücher, G. E. O.

Arkitekt (22).

Smedberg, L. E.

Trädgårdstekniker (18).

Florin, K. F. G.; Paulsson, A. G.; Öreby, A. P. E.

Ingenjör (17).

Johnson, K. B.

Konstruktörer (15).

Två vakanta; Ahlberg, S. R. Marie-Louise (tillf.).

Två ritare, ett första ritbiträde, en kon-
torsskrivare, ett ritbiträde.

Mätningssektionen.

Ingenjör (17).

Östedt, N. R.

Två förmän, två verkmästarbiträden.

Byrån för yttre arbeten.

Arbetschef (B 1).

Dahlberg, A. F. Hj.

Sektionen för arbetsplanering.

Ingenjör (17).

Lundström, A. L.

Konstruktör (15).

Nyström, J. V., tjl. (se sid. 195), *tf.* Wretman,
G. V.

En trädgårdsmästare, en förman, ett
verkmästarbiträde, två kanslibiträden.

Sektionen för fältarbeten.

Parkinspektör (20).

Helin, G. V.

Ordningsvaktinspektör (20,856 kr.).

Carlsson, G. S. H.; t. 61 01 61.

Arbetsdistrikten.

Distrikt I

(omfattande Staden Mellan Broarna, Östermalm,
Norrmalm och Vasastaden).

Kontor: Sturegatan 62 (Pa: Fack, Sth 8);
t. 67 70 33, 67 70 63.

Överträdgårdsmästare (17).

Vakant, *tf.* Wickström, K. E.

Förste kontorsskrivare (11).

Stern, f. Jonsson, Anna-Lisa, *tf.*

Distrikt II

(omfattande Kungsholmen, Essingeöarna, Lång-
holmen, Reimersholme och Södermalm).

Kontor: Pålundsparken (Pa: Fack, Sth
8); t. 68 85 07, 68 85 08.

Överträdgårdsmästare (17).

Lindström, J. R., *tf.*

Förste kontorsskrivare (11).

Malmberg, B. R.

Distrikt III

(omfattande Hägerstens och Brännkyrka församlingar, av Vantörs församling stadsdelarna Örby och Rågsved samt av Enskede församling stadsdelarna Östberga och Årsta).

Kontor: Safirgränd 8, Hägersten (Pa: Fack, Sth 8); t. 45 27 70 (växel).

Överträdgårdsmästare (17).

Tegman, A. H. A.

Förste kontorsskrivare (11).

Arrefelt, G. H., tf.

Distrikt IV

(omfattande av Vantörs församling stadsdelarna Storeby, Bandhagen och Högdalen, Enskede församling utom stadsdelarna Östberga och Årsta samt Skarpnäs och Farsta församlingar).

Kontor: Stockholmsvägen 50, Enskede (Pa: Fack, Sth 8); t. 49 30 29, 59 41 31.

Överträdgårdsmästare (17).

Skoglund, R. F.

Förste kontorsskrivare (11).

Rydgren, H. F.

Distrikt V

(omfattande Bromma, Västerleds och Spånga församlingar).

Kontor: Åkeshovs gård, Bromma (Pa: Fack, Sth 8); t. 37 28 88, 37 43 61.

Överträdgårdsmästare (17).

Tannerfors, E. G. M.

Förste kontorsskrivare (11).

Blomberg, H. B., tj. (se sid. 198).

Dessutom vid byrån för yttre arbeten tolv *trädgårdsmästare*, tre *förmän*, två *kontorsskrivare*. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1960 till 335 st.; dessutom 44 hos entreprenörer. Vidare finnas omkring 10 kvinnliga trädgårdsarbetare.

Körselkontroll.

Körselverkmästare (15).

Reichenberg, Å. H. G.

En bitr. körselverkmästare, en förman, en kontorsskrivare.

Trädgårdar och trädskolor.

Växthuset: Haga trädgård (Pa: Solna);

t. 27 41 90, 27 41 91.

Ingenjör (20).

Engfors, K. Ö. V., tf.

Förste trädgårdsmästare (16).

Hult, F. G. C.

Perennaodlingarna: Linnvävartorpet (Pa: Solna);

t. 27 40 51.

Trädskolan, Enskedevägen, Enskede

(Pa: Enskede);

t. 49 15 72.

Överträdgårdsmästare (17).

Engfors, K. Ö. V., tj. (se ovan), tf. Lindström, B. L.

Renhållningsavdelningen.

Hantverkargatan 15 (Pa: Fack, Sth 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Renhållningen var i äldsta tider en fastighetsägarnas privatsak. Redan i medeltida författningar funnos emellertid straffbestämmelser för försummad renhållning och under Gustaf Vasas regering utfärdades detaljerade bestämmelser, som sedan upprepades och skärptes av efterföljande regenter. Dessa föreskrifter synas dock mest ha avsett gaturenhållningen, medan ringa uppmärksamhet ägnades gårds- och avträdesrenhållningen. Det första steget till stadens övertagande av gaturenhållningen togs år 1661, då staden mot avgift började tillhandahålla hästar, kärror och prämar för bortförande av gatuorenlighet. År 1774 anställdes en entreprenör för all slags renhållning i den inre staden; betalkningen utkrävdes av husägarna. Denna tvångs-entreprenad upphörde emellertid åter år 1798 och ersattes efter hand av en ordning med ett flertal olika entreprenörer utom beträffande avträdesrenhållningen. För denna hade år 1792 utfärdats ett reglemente, som bland annat föreskrev att det skulle finnas trenne anvisningskontor, å vilka allmänheten hade att anmäla ombyte av avträdeskärl.

Systemet med entreprenörer visade sig emellertid mindre fördelaktigt, och renhållningsförhållandena i huvudstaden lämnade mycket övrigt att önska, vilket ledde tanken på att kommunen skulle övertaga renhållningen; övertagandet inleddes med ett beslut av drätselkommissionen

GN

(jfr sid. 109) om upprättande av ett renhållningsverk. Detta började sin verksamhet den 1 maj 1859.

Renhållningsverket övertog nu avträdesrenhållningen, men gatu- och gårdsrenhållningen utfördes fortfarande genom entreprenörer. Till upplags- och omlastningsplats för såväl latrinerna som de vid olika lastningsstationer av entreprenörerna avlämnade soporna användes till en början Fjäderholmarna.

För att kunna ändamålsenligare utnyttja renhållningsprodukterna inköpte staden år 1885 Ridderstjärn och Lövsjö i Järfälla socken, varefter för transporten av dessa produkter anlades en särskild järnväg Spånga—Lövsjö. Åren 1937—1938 uppfördes vid Lövsjö en modern anläggning för förbränning av allt brännbart avfall. Värmen tillvaratages i ett ångkraftverk, som lämnar elektrisk energi till stadens elektricitetsverk och förser Försvarets fabriksstyrelses närbelägna tvättinrättning med ånga och vatten.

År 1895 beslöt stadsfullmäktige att staden skulle övertaga även gaturenhållningen. Fastighetsägarna skulle befrias från detta bestyr på så sätt, att för varje fastighet årligen skulle erläggas en till beloppet en gång för alla bestämd avgift, varav 15 procent skulle avsättas till en fond för avlösning av husägarnas ovannämnda gaturenhållningsskyldighet, tills fonden nådde sådan storlek, att räntan motsvarade det belopp, som beräknats som stadens årskostnad för gaturenhållningen vid tiden för övertagandet. Inbetalningen skulle dock begränsas till högst 50 år. Detta stadsfullmäktiges beslut fastställdes år 1898 av k. m. t., som därvid föreskrev vissa villkor och förbehåll för övertagandet av renhållningen. År 1947 uppnådde fonden den för avlösningen föreskrivna storleken. Följaktligen uttages sedan dess inga gaturenhållningsavgifter av enskilda fastighetsägare i Stockholm. Genom avtal med kronan år 1901 har staden med vissa undantag övertagit även dess gaturenhållningsskyldighet efter samma regler som för enskilda fastighetsägare.

Gaturenhållningen ombesörjdes till en början dels av renhållningsverket dels ock genom av verket anlätade entreprenörer. Sedan den 1 oktober 1910 utföres den helt i verkets egen regi.

Kommunen åtager sig även gårdsrenhållning efter särskild taxa men gårdsrenhållningen i Stockholm utföres till huvudsaklig del av privata renhållningsfirmor.

Renhållningsverket sorterade under drätsel-nämndens andra avdelning fram till april 1920, då det överflyttades till gatunämnden (jfr sid. 143). År 1928 inordnades verket under gatukontoret som en särskild avdelning. År 1937 genomfördes en omorganisation av avdelningen, varvid bl. a. tjänsten som renhållningschef inrättades. Sedan år 1959 ombesörjer avdelningen även parkrenhållningen, som tidigare åvilade gatukontorets parkavdelning. Renhållningsavdelningen handhar även stadens bekvämlighetsinrättningar.

Gatu- och parkrenhållningen är uppdelad på sex distrikt, varav tre för innerstaden, ett för de västra och två för de södra ytterområdena.

Till avdelningen hör även Spånga—Lövsjö järnväg (se ovan). Den år 1940 uppförda och för hela gatukontoret gemensamma verkstaden, som från början sorterade under renhållningsavdelningen, överflyttades år 1960 till planeringsavdelningen (jfr sid. 195).

Författningar. Lag 14 dec. 1956 om skyldighet att renhålla gata m. m. (Kf 1956: nr 85). Allmän ordningsstadga 14 dec. 1956 (Kf 1956: nr 83). Lokalordningsstadga för Stockholms stad, antagen av SF 17 juni 1958 och fastställd av ÖÅ 17 juli 1958 (Kf 1958: nr 4). K. brev 22 jan. 1898 ang. kommunens övertagande av fastighetsägarnas bestyr med gatu- och gårdsrenhållning (Kf 1932: nr 89). Chefens för finansdep. brev till ÖÅ 4 okt. 1901 ang. kommunens övertagande av kronans gaturenhållningsskyldighet för sina fastigheter. [Hälsöavdragsordning för Stockholms stad, antagen av SF 23 jan. 1961 och fastställd av ÖÅ 16 febr. 1961 (Kf 1961: nr 1). Taxa för hämtning av latrin, fastställd av ÖÅ 26 maj 1955 (Kf 1955: nr 28). Taxa för gårdsrenhållning, fastställd av drätsel-nämndens andra avdelning 1 maj 1918 (Kf 1918: nr 26). Återinförande av avgift vid stadens bekvämlighetsinrättningar, SF:s beslut 25 jan. 1954 (Kf 1954: nr 4).

Renhållningschef (B 5).

Björkman, A. Å. V., tjl. (se sid. 203), tf. Sundqvist, S.; mottagningstid efter överenskommelse.

Renhållningsinspektör (24).

Vakant, tf. Swärd, T. A.; mottagningstid: 10—11.

Kamrer (22).

Cederholm, N. T.

Ingenjör (tillf. 22).

Lyktberg, C. G., tf.

Inspektör (19).

Lundborg, F. A. F., tjl., tf. Berggren, F. G. H.

Inspektör (17).

Bergström, T. E. E.

Kammarsskrivare (15).

Jansson, K. G.; Sjögren, L.-O. (tillf.).

Inspektörsassistent (13).

Söderberg, F. R.

Kontorsassistent (12).

Pernebrant, G. A. V., tjl. (se sid. 195).

Förste kontorsskrivare (11).

Krosse, E. H. H.; Stenberg, G. H. M.; Brölund, f. Hägglund, Gerd I.-L., *tf.*

Två kontorsskrivare, två kanslibiträden.

Renhållningsstationerna.

Östra stationen

(omfattande Östermalm, Djurgården, Ladugårdsgärdet, Hjorthagen och Ekshagen).

Ruddamsvägen 11 (Pa: Fack, Sth 8); t. 32 26 76, 33 62 23.

Distriktsföreståndare (17).

Johnson, C. M.

Förste kontorsskrivare (11).

Granemark, f. Tenger, Laila E.

Västra stationen

(omfattande Norrmalm, Vasastaden, Kungsholmen och Essingeöarna).

Norrbackagatan 31 (Pa: Fack, Sth 8); t. 33 99 62, 33 99 63, 33 99 64.

Distriktsföreståndare (17).

Mårdfjäll, J. A.

Förste kontorsskrivare (11).

Eriksson, L. R. G.

Södra stationen

(omfattande Staden Mellan Broarna och Södermalm).

Siargatan 14 (Pa: Fack, Sth 8); t. 43 38 19, 43 45 43, 43 15 18, 43 32 47.

Distriktsföreståndare (17).

Skoglund, J. G. H.

Förste kontorsskrivare (11).

Ståhle, H. O.

Årstationen

(omfattande Hägerstens, Brännkyrka, Vantörs, Enskede, Skarpnäcks och Farsta församlingar).

Sandfjärdsgatan, Johanneshov (Pa: Fack, Sth 8); t. 48 71 82, 49 70 50, 49 49 38.

Distriktsföreståndare (17).

Sönberg, E. Hj. H.

Förste kontorsskrivare (11).

Melin, J. A.

Enskedestationen

(under upporganisation).

Distriktsföreståndare (17).

Bladh, W. M.

Brommastationen

(omfattande Bromma, Västerleds och Spånga församlingar).

Drottningholmsvägen 314, Bromma (Pa: Fack, Sth 8); t. 26 15 74, 25 63 73.

Distriktsföreståndare (17).

Jonsson, A. H.

Förste kontorsskrivare (11).

Lignell, B. O.

Vid renhållningsstationerna tjugusex verk-mästare, tre förmän, tre kanslibiträden. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1960 till 647 manliga och 32 kvinnliga.

Sopförbränningsanläggningen vid Lövsta.

Hässelby Villastad (Pa: Fack, Sth 8); t. 38 09 04, 38 04 03.

Som chef för anläggningen tjänstgör tills vidare överingenjören Å. Björkman (se nedan).

Förste maskinmästare (17).

Olsson, K. O. G.

Förste kontorsskrivare (11).

Nyström, V. A. N.

En maskinmästare, tre verkmästare. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1960 till 69 st.

Bekvämlighetsinrättningar.

34 kabinett, av vilka ett hålles öppet endast sommartid och 130 urinoarer.

Tre kabinettvakter, femtiofyra biträden.

Förbränningsutredningen.

Sturegatan 62 (Pa: Fack, Sth 8).

Den 21 januari 1959 beslöt stadsfullmäktige anvisa gatunämnden erforderliga medel för en utredning av frågan om oskadliggörande av sopor och kloakslam (Utl. 1959: nr 5). För år 1961 har i staten för ändamålet upptagits 151 000 kr.

Överingenjör (B 5).

Björkman, A. Å. V.; t. 62 64 34.

Arbetschef (B 1).

Lidén, G. A.; t. 67 69 39. Fullgör även arbetsuppgifter för civilförsvaret (se sid. 191).

Avdelningsingenjör (tillf. 24).

Brandt, R. G. L.; t. 62 84 10.

Ingenjör (19).

Nordstrand, B. D.; t. 62 88 77.

En ritare, en kontorsskrivare.

Brandförsvaret.

Brandstyrelsen.

Brandförsvarets angelägenheter handhas enligt brandordningen för Stockholm av gatunämnden egenskap av brandstyrelse.

Brandkåren.

*Brandstationer: Johannes brandstation, Malmskillnadsgatan 64, Sth C; t. 22 7700. För anmälan om eldsvåda, tillkallande av ambulans samt vid övriga hjälpbehov t. 90 000 och därefter »Brandlarm» resp. »Ambulans». Övriga brandstationer — med undantag för stationerna i Solhem och Hässelby — stå i förbindelse med brandförsvarets telefonväxel. Därjämte finnes direkt telefonförbindelse med polisstationerna genom polisverkets växel. *Katarina brandstation, Tjärhovsgatan 9, Sth SÖ; Kungsholmens brandstation, Kronobergs-gatan 2, Sth K; Östermalms brandstation, Artillerigatan 69, Sth Ö; Bromma brandstation, Ulsundavägen 30, Bromma; Brännkyrka brandstation, Bäckvägen 1, Hägersten; Enskede brandstation, Långvägen 155, Enskede; Solhems brandstation, Adolf Rudbecks Väg 5, Spånga; t. 36 08 94; Hässelby brandstation, Brändövägen 7, Hässelby Villastad; t. 38 06 40.**

Redan de medeltida författningarna innehöllo stadganden rörande fastighetsägarers skyldighet att hålla vissa brandredskap, förbud mot vårdslöst handskande med eld ävensom stadganden angående skyldighet att biträda med eldsläckning. Dessa föreskrifter voro emellertid primitiva och till följd därav och framför allt på grund av det eldfarliga byggnadsmaterialet, trähus med näver- och torrtak, härjades huvudstaden av många och omfattande eldsvådor, som stundom lade hela stadsdelar i aska. Genom en år 1661 utfärdad brandordning indelades staden mellan broarna i olika distrikt med var sin brandmästare; varje husvärd skulle förutom annan brandattiralj hålla en spruta, varjämte hela distriktet hade att anskaffa en större spruta, som skulle underhållas av staden; stadens åkare hade skyldighet att köra vatten. Nya brandordningar utfärdades åren 1675 och 1728; den senare innehöll uppgift om olika signaler (flaggor, skott, klämtslag etc.), varmed eldsvådor i de olika stadsdelarna signalerades. Sistnämnda brandordning avlöstes jämnt hundra år senare av ett brandreglemente, enligt vilket staden indelades i sexton distrikt; överstyrelsen över brandväsendet skulle föras av överståthållaren med biträde av polismästaren, varjämte en särskild

brandadjutant, avlönad av Stockholms stads brandförsäkringskontor, ställdes till överståthållarens förfogande. Detta reglemente gällde med några ändringar, till dess staden år 1875 fick en brandkår med fast anställd personal.

Grunder till huvudstadens nuvarande brandväsen lades, efter det att frågan stått på dagordningen alltsedan år 1858, genom beslut av stadsfullmäktige den 1 december 1874. Beslutet stod i sammanhang med den tidigare under året utfärdade brandstadgan för rikets städer. Det innebar att staden under förutsättning av dels anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontor och Stockholms stads brandstodsbolag och dels garnisonens och flottans biträde såsom reserv skulle upprätta sju brandstationer, därav två huvudstationer, att högsta befälet vid eldsvådor skulle föras av en brandchef, att för eldsdämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets bedrivande skulle bildas en särskild, under eget befäl ställd och för ändamålet övad kår, att för uttryckning skulle begagnas hästar och anordnas en brandtelegraf, så att klämtning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen, samt slutligen att en ångspruta och fyra handkraftsprutor skulle inköpas. Av de båda huvudstationerna skulle den norra förläggas till stadens egen dom Malmskillnadsgatan 64 och den södra till Sivertska kasernen på Tjärhovsgatan (jfr sid. 176).

Den nya brandkåren organiserades delvis efter militärt mönster och med militära titlar. Personalstyrkan uppgick i början till omkring 100 man. Den av stadsfullmäktige beslutade brandtelegrafen kom också inom kort till stånd. Därigenom åstadkoms förbindelse dels mellan de olika brandstationerna och dels mellan dessa och andra för brandbekämpandet viktiga punkter i staden. I systemet ingick också ett antal för allmänheten avsedda brandskåp. Sedermera — år 1884 — erhöles de båda huvudstationerna förbindelse med såväl Stockholms Bell-telefonaktiebolag som Stockholms allmänna telefonaktiebolag. År 1902 stationerades den första hästanspända sjukvagnen på Johannes brandstation. Tre år senare överflyttades åliggeriet att transportera döda eller sjuka djur från renhållningsverket till brandkåren. År 1912 påbörjades automobiliseringen av brandförsvaret. Denna var helt genomförd år 1916. Genom ett stadsfullmäktigebeslut år 1913 övergick brandkåren från att vara en värvad kår

med treårig kontraktstid till en yrkeskår med pensionsrätt. År 1914 centraliserades samtliga telefonlinjer till Johannes brandstation och tillkom namnanropet »Brandkåren». Ombyggnad av brandtelegrafanläggningen till en kombinerad polistelefon- och brandalarmanläggning påbörjades år 1944 (jfr sid. 99). Året därpå utrustades det första brandkårsfordonet med ultrakortvågsradio.

Brandpersonalens arbetstid har vid flera tillfällen varit föremål för reglering. Tjänstgöringskyldigheten för brandmästare, brandförmän och brandmän uppgår numera, efter en år 1959 genomförd ändring, till två dygn av fem.

1874 års brandstadga för rikets städer ersattes år 1923 med en brandstadga, som innehöll bestämmelser för såväl städer som landsbygd. Numera äro samtliga författningsföreskrifter rörande rikets brandförsvär i fredstid samlade i brandlagen och brandstadgan av den 15 juli 1944.

I sammanhang med förändringar i Stockholms brandförsvär har den för staden gällande brandordningen vid flera tillfällen förnyats. Nu gällande brandordning antogs av stadsfullmäktige den 17 december 1953 och fastställdes av överståthållarämbetet den 15 januari 1954. Den trädde i kraft den 1 februari sistnämnda år.

Förvaltningen av brandförsvarets angelägenheter handhas i Stockholm av *gatunämnden* såsom *brandstyrelse*.

Stadens brandstyrka består av yrkesbrandkåren, två borgarbrandkårer och reservbrandstyrkan.

Brandchefen utövar närmast under gatunämnden (brandstyrelsen) ledningen av stadens brandförsvär och ansvarar för att detsamma är i överensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnat. Han har därjämte ett iakttaga, vad brandlagen och brandstadgan rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är brandförsvarets befälhavare.

Brandchefen tillsättes av gatunämnden på viss tid. Övrigt befäl vid brandförsvaret anställles av nämnden tills vidare. Beslut om tillsättande av brandchef och vice brandchef skall underställas överståthållarämbetet, som utfärdar förordnande för envar av dessa befattningshavare. Brandman antages av brandchefen.

Under brandchefen är brandförsvaret organiserat på tre avdelningar: brandsläckningsavdelningen, tekniska avdelningen och administrationsavdelningen.

Yrkesbrandkåren har numera sin personal fördelad på sju stationer, nämligen Johannes, Katarina, Kungsholmens, Östermalms, Bromma, Brännkyrka och Enskede. De båda borgarbrandkårenna finnas i den år 1949 inkorporerade delen av Spånga-Hässelby. De äro placerade vid Solhems brandstation och brandstationen i Hässelby Villastad. Reservbrandstyrkan består av 120 man frivilligt enrollerade.

Till brandförsvarets förfogande stå f. n. 22 bilmotorprutor, 27 bogserbara motorsprutor och 43 andra för brandskyddsverksamheten avsedda bilar. Härtill kommer sjösprutan St Erik — ej

att förväxla med isbrytarfartyget Sankt Erik — samt reservsjösprutorna, hamnförvaltningen tillhöriga isbrytarfartyget Starkodder och gatukontoret tillhöriga bogserbåten Vigor.

För alarmering av brandkåren finnes som ovan nämnts en brandtelegraf med 4 lämpliga ställen uppsatta offentliga brandskåp till ett antal av omkring 700, vilka traktvis äro förbundna med brandstationerna. Till brandtelegrafen äro dessutom anslutna c:a 100 enskilda brandskåp och c:a 400 alarmverk, av vilka 300 äro avsedda för automatiska elektriska brandalarmanläggningar och 100 för vattensprinkleranläggningar. Ledningsnätet har en längd av c:a 1,075 km, varav 425 km jordkabel och 650 km kraftledning.

Brandsyn förträttas av brandchefen eller efter hans förordnande av annat brandbefäl. Eldstadsbesiktning utföres av skorstensfejare i samband med sotning. Genom kungörelse eller annorledes skall i förväg meddelande lämnas om tid, då brandsyn skall hållas.

Rörande sotning, se sid. 206.

Sjuk- och djurtransportväsendet utgör en del av brandförsvarets verksamhet. För utförande av sjuktransporter finnas f. n. 24 sjukvagnar och för djurtransporter (sjuka och döda djur) en kombinerad djurtransport- och olycksfallsbil. (Betr. sjuktransportväsendet se under sjukvårdsstyrelsen, sid. 531.)

Djurtransportbilen, som är uppställd å Johannes brandstation, kan av allmänheten rekvideras i den ordning och på de villkor, som här nedan angivas.

Nämnda bil får användas:

1) för transport av hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund av sjukdom eller av annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, till Veterinärhögskolan eller, på begäran av djurets ägare eller innehavare, till enskilt stall eller förvaringsrum, därest detsamma är beläget inom huvudstadens område;

2) för transport av sjuka hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom huvudstadens område; samt

3) för transport av hästar eller andra större djur vare sig sjuka eller friska i andra fall än ovan nämnda, då överenskomst därom träffas för varje särskilt fall med brandchefen.

Bilen kan erhållas alla tider på dygnet antingen genom anmälan per telefon (90 000: *brandlarm*) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation eller med hjälp av patrullerande poliskonstapel.

Det åligger ägare eller innehavare av djur, som på sätt nu nämnts, blivit transporterat, att härför utgiva ersättning med 10 kr. för transport enligt 1) ovan och 25 kr. för transport enligt 2) och 3). Beloppen gälla för första timmen och ökas med 10 kr. för varje därefter påbörjad halvtimme.

För upprägnad av djur ur vattendrag, byggnadsgrund, grop o. d. erlägges ersättning med

GN

25 kr. för första timmen och 10 kr. för varje därefter påbörjad halvtimme.

Författningar. Brandlag 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 91), med ändr. Brandstadga 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 92), med ändr. Brandordning för Stockholm, antagen av SF 17 dec. 1953 och fastställd av ÖÅ 15 jan. 1954 (Kf 1954: nr 1). Bestämmelser ang. uniformspersedlar för brandkåren, fastställda av gatunämnden 15 dec. 1943. Ändrad indelning av Stockholm i sotningstrakter, ÖÅ:s kung. 22 maj 1958 (Kf 1958: nr 13). Sotningstaxa för Stockholm, ÖÅ:s kung. 22 maj 1958 (Kf 1958: nr 12). Transport av djur, ÖÅ:s kung. 12 febr. 1921, med ändr. (Kf 1921: nr 7, 1942: nr 70).

Brandchef (B 4).

Skogsberg, J.-E. (förordn. t. o. m. ³¹/10 1962); träffas enligt överenskommen å expeditionen, Malmskillnadsgatan 64, Sth C (Johannes brandstation); t. 22 77 00.

Brandsläckningsavdelningen.

Vice brandchef (B 1).

Falk, C.-O. G.

Brandkaptener (22).

Palmquist, W. H.; Hildebrand, B. E.; Lydén, S. T.; Sommar, E. R.; Bergström, G. E. S.; Renning, T.; Friman, N. H.

Brandmästare (16).

Arpstedt, K. H., stadsfullm.; Björnekull, G. A.; Emilsson, O. E.; Fernström, N. T. R.; Gustafsson, N. T.; Irfalk, N. H. G.; Johansson, R.; Karlsson, K. A.; Karlstrand, K. B. H.; Kasstenberger, K. H. E.; Kyring, P. E. R.; Läckell, N.; Lindholm, K. P.; Lindholm, R. H.; Norén, H. A.; Qvick, G. G. E.; Rydell, T. A. A.; Schön, C. S. V.; Smedberg, E. R.; Sternborn, C. I. E.; Tillman, P. E. S.

Kårchef för Solhems borgarbrandkår (4,000 kr.).

Månsson, F. H. V.; t. 36 00 17.

Kårchef för Hässelby borgarbrandkår (2,400 kr.).

Karlsson, S. A.; t. 38 09 11.

Tekniska avdelningen.

Förste avdelningsingenjör (27).

Sjöström, S. G. R.

Förste avdelningsingenjör (26).

Kvarneby, H. B.

Avdelningsingenjör (24).

Vakant.

Ingenjör (22).

Ahlinder, J.-E.

Ingenjör (19).

Dahlqvist, B. G.

Ingenjörer (17).

Lundby, K. G. L.; Carlson, C. G. V. A.

Förste verkmästare (16).

Ståhl, G. R.; Fernlöf, J. V. E.; Kenning, K.-E.

Kammarsskrivare (15).

Hellgren, J. Y.

Konstruktör (15).

Sjögren, E. R.

Verkmästare (14).

Wennberg, F. A.

Radiotekniker (13).

Englöl, N. T.

Ritare (13).

Richter, K. Å. R.

Administrationsavdelningen.

Kamrer (20).

Vakant, tf. Antoni, P. A.; t. även 21 78 58.

Förrådsmästare (13).

Westberg, Å. K. E.

Kontorsassistent (12).

Eggefors, L. R., tjl. (se sid. 192), tf. Lindberg, H. O.

Förtroendeläkare (6,400 kr.).

Lagerlöf, H. O. H.

Inom samtliga avdelningar femtionio brandförmän, fyra verkmästare, tre förmän, trehundra sjutton brandmän, trettio tre linjemontörer, varav tretton avlönade enligt kollektivavtal, elva montörer, två vice kårchefer, sju borgarbrandförmän, trettio borgarbrandmän, fyra kontorsskrivare, fem hantverkare, två kanslibiträden, tre kontorsbiträden, en telefonist, tio städerskor.

Skorstensfejare.

Redan på 1600-talet funnos brandordningar för Stockholm enligt vilka invånarna voro skyl-

diga att rensa och sota skorstenarna. Skorstensfejandet var dock icke underkastat någon närmare reglering. Den första kända författningen rörande sotningsväsendet i Stockholm är en förordning och taxa för skorstensfejare år 1702. Genom en år 1733 av k. mt utfärdad »ordning angående sotande i Stockholms stad» lades grunden till den organisation av sotningsväsendet, som, ehuru modifierad och utvecklad, ännu består. Skorstensfejarna erhöles i viss mån halv-officiell ställning och organiserades ej såsom andra yrken i ett slutet skrå under inseeend av magistratens ämbetskollegium (jfr sid. 71) utan ställdes direkt under politikollegiet, som självt, utan förmedling av något skrå, antog skorstensfejare. Kollegiet anvisade var och en av dem ett särskilt distrikt, »trakte», inom vilket han även skulle vara boende. Skorstensfejarmästarnas monopol på sotningsarbetet inom »trakten» blev fullt genomfört först genom en av överståthållarämbetet år 1789 utfärdad kungörelse. Samma kungörelse föreskrev, att överträdelser av ordningen för yrket skulle avdömas av överståthållarämbetets avdelning för polisärenden (jfr sid. 4). Ärenden rörande sotningsväsendet i staden handlades därefter av överståthållarämbetet ända tills de år 1954 överflyttades från ämbetet till gatunämnden. Sistnämnda överflyttning skedde enligt bestämmelser i den av stadsfullmäktige år 1953 antagna och av överståthållarämbetet den 15 januari 1954 fastställda nya brandordningen för Stockholm (Kf 1954: nr 1).

Enligt föreskrift i brandstadgan den 15 juli 1944 är i byggnad med eldstad sotning obligatorisk. Vid sotning skola alla rökgångar ävensom eldstäder, som icke äro inrättade för användning uteslutande av gas eller elektricitet, jämte tillhörande rökrör, imrör och ventilationsrör rengöras.

För varje sotningsdistrikt skall finnas en yrkesutbildad skorstensfejare, som godkänts eller anstälts såsom sådan för distriktet. För att vinna godkännande eller anställning såsom skorstensfejare fordras att ha genomgått kurs för skorstensfejarmästare vid statens brandskola samt att minst två år med goda vitsord ha tjänstgjort såsom arbetsledare inom yrket.

Stockholms stad är för närvarande indelad i 18 sotningstrakter.

De av gatunämnden godkända skorstensfejarna äro såväl uteslutande berättigade som skyldiga att, var inom sin trakt, verkställa all inom trakten föreskriven sotning och öre underkastade ansvar för försummelse därutinnan.

Sotningstaxa antages av stadsfullmäktige och skall, för att bli gällande, fastställas av överståthållarämbetet.

Författningar. Brandlag 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 91), med ändr. Brandstadga 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 92), med ändr. Brandordning för Stockholm, antagen av SF 17 dec. 1953 och fastställd av ÖÅ 15 jan. 1954 (Kf 1954: nr 1). Ändrad indelning av Stockholm i sotnings-

trakter, ÖÅ:s kung. 22 maj 1958 (Kf 1958: nr 13). Sotningstaxa för Stockholm, ÖÅ:s kung. 22 maj 1958 (Kf 1958: nr 12).

1:a trakten

(omfattande Kungsholms (Ulrika Eleonora) församling och del av S:t Görans församling med gräns från Mälaren vid S:t Eriks gatans förlängning, Rålambshovsleden, Fridhemsgatan till Karlbergssjön, Karlbergssjön, Barnhusviken, Klara Sjö, Riddarfjärden, Mälaren vid S:t Eriks gatan).

Lång, A. H. A., Pontonjärgatan 5, Sth K; t. 50 70 03; mottagningstid: 11—12.

2:a trakten

(omfattande del av S:t Görans församling med gräns från Mälaren vid S:t Eriks gatans förlängning, Rålambshovsleden, Fridhemsgatan till Karlbergssjön, denna och Mälaren åter till S:t Eriksgatan, Essinge församling).

Blomkvist, S. H., Orvar Odds Väg 2, Sth K; t. 51 32 40; mottagningstid: 11—12.

3:e trakten

(omfattande delar av Matteus och Gustaf Vasa församlingar med gräns stadsgränsen vid Karlbergssjön, stadsgränsen till Norrtullsgatan, Norrtullsgatan, Norra Stationsgatan, Dannemorgatan, Upplandsgatan, Odengatan, Dalagatan, Tegnérsgatan, Tegnérsgatans förlängning till Barnhusviken, Barnhusviken, Karlbergssjön till stadsgränsen).

Holmgren, G. M., Västmannagatan 56, Sth VÅ; t. 32 39 75; mottagningstid: 11—12.

4:e trakten

(omfattande delar av Matteus, Gustaf Vasa och Johannes församlingar med gräns från Norra Brunnsviken vid Roslagstull, Roslagsvägen, Birger Jarlsgatan, Kungstensgatan, Dalagatan, Odengatan, Upplandsgatan, Dannemorgatan, Norra Stationsgatan, Norrtullsgatan, stadsgränsen till Norra Brunnsviken, denna till Roslagstull).

Vakant, tf. Östling, R. B. L., Vegagatan 5, Sth VÅ; t. 31 25 50; mottagningstid: 11—12.

5:e trakten

(omfattande hela Adolf Fredriks församling samt delar av Johannes, Jakobs och Klara församlingar med gräns från Barnhusviken i Tegnérsgatans förlängning, Tegnérsgatan, Dalagatan, Kungstensgatan, Birger Jarlsgatan, Mäster Samuelsgatan, Drottninggatan, Kungsgatan till Barnhusviken, denna till Tegnérsgatan).

Ählström, E. P. E., Västmannagatan 31, Sth VÅ; t. 32 10 51; mottagningstid: 11—12.

6:e trakten

(omfattande hela Storkyrkoförsamlingen (Nikolai) samt delar av Klara och Jakobs församlingar med gräns Nybroviken, Ladugårdslandsviken, Saltsjön, Karl Johansslussen, Riddarfjärden, Klara Sjö, Kungsgatan, Drottninggatan, Mäster Samuelsgatan, Birger Jarlsgatan, Nybroplan, Nybroviken).

Wiberg, E. H. M., Vegagatan 5, Sth VA; t. 31 96 73; mottagningstid: 11—12.

7:e trakten

(omfattande delar av Engelbrekts och Hedvig Eleonora församlingar med gräns från Norra Brunnsviken vid Roslagstull, Norra Brunnsviken, Alkistekanal, Värtan till Lidingöbron, Lidingövägen, Valhallavägen, Grev Turegatan, Birger Jarlsgatan, Roslagsvägen till Norra Brunnsviken vid Roslagstull).

Norling, S. V., Valhallavägen 46, Sth VA; t. 32 06 95; mottagningstid: 11—12.

8:e trakten

(omfattande delar av Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar med gräns från brofästet vid Lidingöbron, Värtan till Frihamnsvägens förlängning norr om tullhuset, Frihamnsvägen, Oxenstiernsgatan, Karlavägen, Grev Turegatan, Valhallavägen, Lidingövägen till brofästet vid Lidingöbron).

Elgerot, K. G., De Geersgatan 10, Sth NO; t. 63 47 15; mottagningstid: 11—12.

9:e trakten

(omfattande delar av Hedvig Eleonora och Oscars församlingar med gräns från Värtan vid Frihamnsvägens förlängning norr om tullhuset, Frihamnsvägen, Oxenstiernsgatan, Karlavägen, Grev Turegatan, Birger Jarlsgatan, Nybroplan, Nybroviken, Ladugårdslandsviken, Saltsjön, Värtan till Frihamnsvägens förlängning norr om tullhuset).

Forsström, G. H. A., Linnégatan 98, Sth NO; t. 61 59 20; mottagningstid: 11—12.

10:e trakten

(omfattande delar av Högalids och Maria Magdalena församlingar med gräns från Riddarfjärden vid Götgatans förlängning, Götgatan, Hornsgatan, Torkel Knutssonsgatan, Wollmar Ykullsgatan, Årstaviken, Liljeholmsviken runt Reimersholme och Långholmen i Riddarfjärden till Götgatans förlängning).

Blomkvist, B. Hj., Pålundsgatan 1 A, Sth SV; t. 69 31 78; mottagningstid: 11—12.

11:e trakten

(omfattande delar av Högalids, Maria Magdalena, Katarina och Sofia församlingar med gräns från Årstaviken vid Wollmar Ykullsgatan, Wollmar Ykullsgatan, Torkel Knutssonsgatan, Hornsgatan,

Götgatan, Ringvägen, Södermannagatan och dennas förlängning till Hammarbyleden, Hammarbyleden, Hammarby sluss, Årstaviken runt Årsta Holmar till Wollmar Ykullsgatan).

Lindh, K. E. W., Wollmar Ykullsgatan 15 A, Sth SÖ; t. 41 65 02; mottagningstid: 11—12.

12:e trakten

(omfattande delar av Katarina och Sofia församlingar med gräns från Riddarfjärden i Götgatans förlängning, Riddarfjärden, Karl Johansslussen, Strömmen, Saltsjön till stadsgränsen, stadsgränsen till Sicklasjön, Sickla kanal, Hammarby Sjö, Hammarbyleden till Södermannagatan, Södermannagatan, Ringvägen, Götgatan till Riddarfjärden).

Nordström, E. A., Kocksgatan 56, Sth SÖ; t. 43 85 86; mottagningstid: 11—12.

13:e trakten

(omfattande Hägerstens församling och delar av Brännkyrka församling med gräns i Årstaviken vid Årstabron, södra stambanans sträckning till Älvsjö Allé, Älvsjö Allé, Älvsjövägen, Långbrodalsvägen, Långsjö Torg, stadsgränsen till Mälaren, Mälaren, Liljeholmsviken, Årstaviken till Årstabron).

Karlsson, K. G., Pingstvägen 38, Hägersten; t. 45 54 41; mottagningstid: 11—12.

14:e trakten

(omfattande delar av Enskede, Brännkyrka, Vantörs och Farsta församlingar med gräns i Årstaviken vid Årstabron, Södra stambanan till Älvsjö Allé, Älvsjö Allé, Älvsjövägen, Långbrodalsvägen, Långsjö Torg, stadsgränsen till stadsdelsgränsen mellan Rågsved och Fagersjö, nämnda stadsdelsgräns, stadsdelsgränsen mellan Högdalen och Fagersjö, stadsdelsgränsen mellan Bandhagen och Fagersjö, stadsdelsgränsen mellan Stureby och Svedmyra till tunnelbanesträckningen, tunnelbanesträckningen till Årstaviken, Årstaviken till Årstabron).

Halldén, S. Y., Vintrosagatan 1, Bandhagen; t. 79 12 56; mottagningstid: 11—12.

15:e trakten

(omfattande hela Skarpnäckes församling samt delar av Sofia, Enskede och Farsta församlingar med gräns i tunnelbanesträckningen vid Årstaviken, den västliga tunnelbanesträckningen tills denna träffar stadsdelsgränsen mellan Stureby och Svedmyra, nämnda stadsdelsgräns, stadsdelsgränsen mellan Bandhagen och Fagersjö, stadsdelsgränsen mellan Högdalen och Fagersjö, stadsdelsgränsen mellan Rågsved och Fagersjö till stadsgränsen, stadsgränsen till Sicklasjön, Sickla kanal, Hammarbyleden, Hammarby sluss till tunnelbanesträckningen vid Årstaviken).

Abrahamsson, E. G., Skulptörvägen 15, Johanneshov; t. 49 57 64; mottagningstid: 11—12.

16:e trakten

(omfattande Västerleds församling och delar av Bromma församling med gräns i Mälaren vid Ängbybadet, Färjestadsvägen, Vultejuvägen, Spångavägen, Bällstavägen, Bällstavägen, Ulv-sundasjön, Tranebergssund, Mälaren till Ängby-badet).

Svensson, S. M., Runda Vägen 25, Bromma; t. 25 14 63; mottagningstid: 11—12.

17:e trakten

(omfattande delar av Bromma och Spånga församlingar med gräns i Mälaren vid Maltesholmsvägens förlängning, tunnelbanesträckningen till Bergslagsvägen, Bergslagsvägen, Vällingbyvägen, Täbylundsvägen, Spångavägen till Enköpingsvägen, landsvägen över Järvafältet förbi Tallbacken, Eggeby, Kista båtsmanstorp, Sofielund till stadsgränsen i Uppsalavägen, stadsgränsen

till Bällstaån, Bällstaån till Bällsta Bro, Bällsta-vägen, Spångavägen, Vultejuvägen, Färjestads-vägen, Mälaren till Maltesholmsvägen).

Keller, H. T., Gribbyvägen 68, Spånga; t. 36 14 72; mottagningstid: 11—12.

18:e trakten

(omfattande delar av Spånga församling med gräns i Mälaren vid Maltesholmsvägens förlängning, tunnelbanesträckningen till Bergslagsvägen, Bergslagsvägen, Vällingbyvägen, Täbylundsvägen, Spångavägen till Enköpingsvägen, landsvägen över Järvafältet förbi Tallbacken, Eggeby, Kista båtsmanstorp, Sofielund till stadsgränsen i Uppsalavägen, stadsgränsen till Mälaren i Hässelby Villastad, Mälaren till Maltesholmsvägen).

Oldenstam, B. L., Antons Backe 11, Spånga; t. 36 21 33; mottagningstid: 11—12.

Stockholms stads kyrkogårdsnämnd.

Kyrkogårdsnämnden.

*Medborgarhuset, Medborgarplatsen 2, 4 tr.
(Pa: Box 4170, Sth 4; postgirokonto nr 546); t. 449355. Sessionstid: i regel första måndagen i varje månad kl. 16.30.*

I äldre tider hade de olika församlingarna sina särskilda begravningsplatser under och omkring kyrkorna. De gamla kyrkogårdarna inom staden blevo emellertid i mån av befolkningens tillväxt otillräckliga och denna omständighet i förening med insikten om de hygieniska vädorna av begravingar inom städerna föranledde omsider en framställning till k. m:t om att åt staden finge från Karlbergs kungsgård upplåtas ett område »till evärdeligt bruk och nyttjande» såsom allmän begravningsplats för Stockholms församlingar. Denna begäran bifölls år 1815. Dock kom begravningsplatsens ursprungliga del, den s. k. »äldre kyrkogården utanför Norrtull», först att begagnas endast av Storkyrkoförsamlingen. I den mån övriga församlingars kyrkogårdar befunnos otillräckliga blevo emellertid även dessa församlingar delaktiga i begravningsplatsen, som också därför efter hand, i synnerhet på 1860- och 1870-talen, huvudsakligen genom av staden gjorda markförvärf, utvidgades till att omfatta 62 hektar, utgörande den nuvarande norra begravningsplatsen. År 1890 inköpte staden från Enschede gård ett område om närmare 15 hektar, vilket år 1895 invigdes till kyrkogård och benämndes »ödra begravningsplatsen» (detta område benämnes numera »Sandsborgskyrkogården»). Denna begravningsplats utvidgades år 1912 med omkring 78 hektar, dels genom inköp, dels genom övertagande av under dåvarande lantegendomsnämndens förvaltning stående mark. Denna nya del av södra begravningsplatsen (benämnd »Skogskyrkogården») invigdes år 1920. År 1928 utökades Skogskyrkogården med c:a 11½ hektar av den staden tillhöriga egendomen Skarpnäck.

Till främjande av eldbegängelsen som begravningsform inrättades ett å Sandsborgskyrkogården beläget gravkapell år 1930 för eldbegängelse. Det användes för detta ändamål, under benämningen Sandsborgskrematoriet, till år 1940, då det å Skogskyrkogården nyanlagda Skogskrematoriet, varom stadsfullmäktige fattat beslut år 1936, togs i bruk.

Förvaltningen av den utanför Norrtull belägna

begravningsplatsen handhades först av Storkyrkoförsamlingen och sedermera av särskilda av denna och Klara församling utsedda kommitterade, vilka fr. o. m. år 1861 kallade sig »förvaltningen av huvudstadens utom norra tullen belägna begravningsplats». Efter många års förhandlingar fick frågan om förvaltningen av huvudstadens begravningsplatser sin lösning genom en kungl. förordning av den 29 april 1886, som föreskrev inrättandet av en kyrkogårdsnämnd, bestående av fyra av stadsfullmäktige samt fyra av elektorerna från de territoriella församlingarna utsedda ledamöter jämte lika många i enahanda ordning utsedda suppleanter. Enligt ett kungl. brev samma år övertog denna nämnd även vården av den ovan omnämnda del av begravningsplatsen utanför Norrtull, som kallades »den äldre kyrkogården». Förvaltningen av församlingarnas egna omkring kyrkorna belägna kyrkogårdar förblev — och är allt fortfarande — en församlingsangelägenhet.

Efter framställning från stadsfullmäktige förklarades genom en kungl. förordning den 16 maj 1924 vården av de Stockholms stad tillhöriga eller åt staden upplåtna kyrkogårdarna utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att besörja. Samtidigt upphävdes 1886 års förordning om kyrkogårdsnämnd i Stockholm. Ungefär samtidigt utfärdade k. m:t, ävenledes på framställning av fullmäktige, instruktion för *Stockholms stads kyrkogårdsnämnd*. Den nya kyrkogårdsnämnden började sin verksamhet den 1 juni 1924.

Nu gällande instruktion för kyrkogårdsnämnden antogs av stadsfullmäktige den 25 april 1960. Enligt denna handhar nämnden förvaltningen av staden tillhöriga eller åt staden upplåtna begravningsplatser med vad därtill hör, ävensom övriga begravningsväsendet rörande angelägenheter. Det åligger därvid nämnden att underställa stadsfullmäktige förslag till bestämmelser angående avgifter och övriga villkor för nyttjanderätt till gravplats; att ombesörja de angelägenheter i övrigt, vilkas vård av stadskollegiet till nämnden överlämnas; samt att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Nämnden äger uppdraga åt särskild inom nämnden bildad avdelning (delegation) eller åt ledamoten av nämnden eller åt tjänsteman, lydande under nämnden, att på villkor, som näm-

huvudkapellanläggning med tillhörande krematorium, samt Skogskapellet och Uppståndelsekapellet och Å Sandsborgskyrkogården Sandsborgskapellet. Antalet gravkapell Å södra begravningsplatsen är sålunda sammanlagt sex. Å norra begravningsplatsen finnes ett Svenska eldbegångelseföreningen tillhörigt krematorium med jordfästningskapell och kolumbarium.

De av katolska och mosaiska församlingarna anlagda särskilda begravningsplatserna inom norra begravningsplatsens område stå icke under kyrkogårdsnämndens förvaltning.

Nämndens expedition.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen 2, 4 tr. (Pa: Box 4170, Sth 4; postgirokonto nr 546); t. 44 93 55 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt. Under april månad—fredag även 16,30—18).

Direktör (B 2).

Attermark, J. H. T. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1962); t. 44 93 55 (växel) och 40 55 31; mottagnings-tid: 10—11.

Kamrer (20).

Fors, M. W.; träffas säkrast 10—11.

Biträdande ingenjör (19).

Murhammar, S. I. G.; t. 49 25 80.

Kammarskrivare (15).

Johansson, f. Whitlock, Irma E.; Bolming, N. O. G.

Förste kontorsskrivare (kassör) (11).

Österberg, f. Thorell, Sonja L.

Arkitekt för granskning av gravvårdsritningar m. m. (13,020 kr.).

Wahlman, J. I.; träffas tisdagar 16,30—18 och fredagar 10—11,30 samt under tiden april—juni även måndagar och torsdagar 10—11,30; t. 44 17 96.

En ritare, två kontorsskrivare, två kansli-biträden, fyra kontorsbiträden, två telefonister, en expeditionsvakt.

Norra begravningsplatsen.

Solna; t. 27 26 40 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Kyrkogårdsinspektör (17).

Lindström, N. W.; träffas säkrast 10—11.

Kontorsassistent (12).

Södergren, Wera F. E.

En förste verkmästare, en förste trädgårdsmästare, fem trädgårdsmästare, en förman, två bitr. trädgårdsmästare, ett kanslibitråde, ett kontorsbitråde samt arbetare (vintern lägst 36, sommaren högst 94) och arbeterskor (vintern lägst 3, sommaren högst 184).

Södra begravningsplatsen.

Enske; t. 49 25 80 (växel); expeditionstid: 8—16,15, lördagar och dag före helgdag 8—13 (april—september fredagar 8—15,45, lördagar stängt).

Kyrkogårdsinspektör (17).

Gustafsson, K. G.; träffas säkrast 10—11.

Kammarskrivare (15).

Östedt, F. H.

En förste verkmästare, två förste trädgårdsmästare, fyra trädgårdsmästare, en krematorieföreståndare, en bitr. krematorieföreståndare, en förman, två bitr. trädgårdsmästare, sju krematorieassistenter, ett kanslibitråde, två kontorsbiträden samt arbetare (vintern lägst 50, sommaren högst 91) och arbeterskor (vintern lägst 7, sommaren högst 227).

Förtroendeläkare.

Garlind, C. T. E. (se sid. 196).

Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse

och i samband därmed stående institutioner m. m.

Idrotts- och friluftsstyrelsen.

*Hantverkargatan 26, 3 tr., Sth K; tel.:
se expeditionen nedan.*

Stockholmsolympiaden år 1912 kan anses ha medfört idrottens genombrott i det allmänna folkmedvetandet i Sverige. Det blev därefter en allt viktigare kommunal uppgift att understödja sammanslutningar med idrottslig verksamhet på sitt program.

Fram till år 1930 beviljade stadsfullmäktige anslag till skilda förvaltningar för bad- och idrottsändamål. Sålunda anlades under 1920-talet för stora belopp såsom nödhjulsarbeten badanläggningar och idrottsplatser av fastighetsnämnden, mindre idrottsplaner, lekplaner och källbackar av gatunämnden, lekplaner i anslutning till skolorna av dåvarande folkskoledirektionen samt skridskobanor av gatunämnden och folkskoledirektionen. Dessutom beviljade stadsfullmäktige bidrag till enskilda organisationer och institutioner för gymnastikverksamhet och simundervisning samt underhåll och skötsel av idrottsplatser och skridskobanor. Med tiden hade emellertid behovet av likformighet och enhetlighet i behandlingen av frågor inom detta område blivit alltmer framträdande. Sedan en av stadskollegiet tillsatt kommitté avgivit förslag i ämnet (Utl. 1929: nr 68), beslöt där för stadsfullmäktige den 4 mars 1929 att för handläggningen av hithörande ärenden inrätta ett särskilt kommunalt organ, benämnt Stockholms stads idrottsstyrelse. Denna började sin verksamhet den 1 maj samma år.

Friluftslivets ökade utbredning och behovet av särskilda åtgärder för främjande och trygghet av befolkningens möjligheter att idka friluftsliv ha också föranlett ökade kommunala insatser.

Sedan en av stadskollegiet tillsatt kommitté avgivit förslag till olika friluftsförande åtgärder (Utl. 1939: nr 65), uppdrogs stadsfullmäktige den 20 februari 1939 åt idrottsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som framlagts i förslaget, under benämningen *Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse*, handha även stadens friluftsverksamhet. Därav föranledda ändringar i den för styrelsen gällande instruktionen trädde i kraft den 1 december samma år.

Nu gällande instruktion för idrotts- och friluftsstyrelsen antogs av stadsfullmäktige den 25 april 1960. Enligt denna har styrelsen till uppgift att handha förvaltningen av stadens för idrott, bad och friluftsverksamhet avsedda anläggningar och att handlägga övriga härmed sammanhängande frågor, allt i den omfattning nyssnämnda uppgifter icke tillkomma annan stadens nämnd eller stadsfullmäktige för särskilt fall annat besluta. Det åligger vidare styrelsen att ombesörja de angelägenheter i övrigt, vilkas vård av stadskollegiet till styrelsen överlämnas, samt att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem åskas.

Styrelsen äger uppdraga åt särskild inom styrelsen bildad avdelning (delegation) eller åt ledamot av styrelsen eller åt tjänsteman, lydande under styrelsen, att på villkor, som styrelsen äger föreskriva, å styrelsens vägnar fatta beslut i ärenden, som röra 1) upphandlingar, entreprenader, transporter och utförande av arbeten, 2) nyttjanderättsupplätelser, 3) bidrag till utomstående, 4) instruktions- och kursverksamhet samt ungdomsidrott i skilda grenar, organisation och ledning av styrelsens ungdomsläger samt skolgungdomsutflykter, 5) nedsättning i taxor för användningen av styrelsens anläggningar.

Under styrelsen lyder styrelsens kontor och anläggningar m. m. Chef för kontoret och anläggningarna är direktören. Vid sammanträde med styrelsen skall direktören närvara med rätt att deltaga i överläggningen samt att därvid framställa förslag och få sin mening antecknad i protokollet.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1960—1961 den 14 december 1959 och för åren 1961—1962 den 8 december 1960.

Författning. Instruktion för Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse, antagen av SF 25 april 1960 (Kf 1960: nr 27).

Stat 1961.

	Drift- budgeten	Kapital- budgeten
Skattemedel		
Utgifter	15 635 100	965 000
Inkomster	3 569 100	—
Överskjutande utgifter	12 066 000	965 000
Lånemedel		
Utgifter (inkl. efterbe- villningar för 1960)	—	1 699 000
Av överskjutande utgifter på driftbudgeten hän- för sig bl. a. till		
idrottsplatser m. m.	kr. 6 203 400	
idrottshallar och bad	2 695 700	
friluft- och ungdomsverksam- het m. m.	1 708 500	

**Idrotts- och friluftsstyrelsens
ledamöter.**

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset var-
dagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Malm, A. B.**, direktör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Elbe, A. M., klockare.

***Karlsson, Hans G. B.**, direktör, stadsfullm.

***Sahlin, E. E.**, chefsombudsman.

Waldemarson, A. V., redaktör, stadsfullm.

Wide, E. E., f. d. rektor.

Suppleanter¹⁾.

Carlqvist, S. G., restaurangchef.

Claesson, G. H., försäljningschef.

Ekstam, Eva I. K., gymnastikdirektör.

***Fredström, K. G.**, tandläkare.

***Lundström, Å.**, disponent.

***Tiderman, G. E. F.**, ombudsman, stadsfullm.

Sekreterare (4,356 kr.).

Almgren, E. V., direktör (se sid. 589).

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola supple-
anterna enligt beslut av styrelsen inträda som
ersättare, i första hand för ledamöter från
samma parti, i andra hand suppleant tillhörande
folkpartiet för ledamot från högerpartiet och
suppleant tillhörande högerpartiet för ledamot
från folkpartiet, i sista hand efter ålder som
suppleant i styrelsen.

**Idrotts- och friluftsstyrelsens dele-
gerade m. m.**

Ekonomidelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Malm, A. B.**, vice
ordf.; **Karlsson, Hans G. B.**; **Waldemarson,**
A. V.; **Wide, E. E.**

Suppleanter: **Elbe, A. M.**; **Fredström, K. G.**;
Sahlin, E. E.

Friluftstdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Malm, A. B.**, vice
ordf.; **Karlsson, Hans G. B.**; **Waldemarson,**
A. V.; **Wide, E. E.**

Suppleanter: **Claesson, G. H.**; **Fredström, K. G.**;
Tiderman, G. E. F.; **Ekstam, Eva I. K.**

Idrottsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Malm, A. B.**, vice
ordf.; **Karlsson, Hans G. B.**; **Sahlin, E. E.**;
Wide, E. E.

Suppleanter: **Carlqvist, S. G.**; **Elbe, A. M.**;
Fredström, K. G.; **Lundström, Å.**

*Delegerade för instruktions- och
ungdomsverksamhet.*

Wide, E. E., ordf.; **Elbe, A. M.**; **Karlsson, Hans**
G. B.; **Malm, A. B.**; **Sahlin, E. E.**; **direktören.**

Suppleanter: **Carlqvist, S. G.**; **Claesson, G.**
H.; **Fredström, K. G.**; **Lundström, Å.**

Styrelsen för Östermalms idrottsplats.

Östermalms idrottsplats är anlagd av Sveri-
ges centralförening för idrottens främjande. Den
förvaltas av en särskild styrelse, som är sam-
mansatt enligt villkor som stadsfullmäktige före-
skrivit i samband med beviljandet av anslag till
ombyggnad av idrottsplatsen.

Ledamöter.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm., ordf.
(utsedd av stadskollegiet); **Lundström, Å.**, dispo-
nent, **Sahlin, E. E.**, chefsombudsman (utsedda
av idrotts- och friluftsstyrelsen); **Bratt, J. L.**,
f. d. kammarrättsråd (utsedd av Sveriges cen-
tralförening för idrottens främjande).

Suppleant: **Claesson, G. H.**, försäljningschef
(utsedd av idrotts- och friluftsstyrelsen).

Revisorer.

Gemensamma för skoldirektionen m. fl. (se
sid. 401).

**Idrotts- och friluftsstyrelsens
kontor.**

Hantverkargatan 26, 3 tr., Sth K; t.
54 06 20; expeditionstid: 8,15—11,30, 12,30

—16,45, *lördagar och dag före helgdag* 8,15
—13,15 (*april—september fredagar* 8,15—
16,15, *lördagar stängt*).

Direktör (B 5).

Vakant; mottagningstid efter överenskommelse.

Kansliavdelningen.

Sekreterare (24).

Franzén, R. M.

Sekreterare (22).

Ohlén, L. Å.

Kammarsskrivare (15).

Bock, A. S.

Förste kontorsskrivare (11).

Eriksson, Karin I., registrator.

Kontorsskrivare (9).

Herke, f. Samuelsson, Gun M.

Ett *kontorsbiträde*.

Kameralavdelningen.

Kamrer (22).

Lindberg, A.

Förste kammarsskrivare (17).

Ribæus, f. Spjuth, Eva G.

Kontorsassistenter (12).

Meyerson, Carin; en vakant, *tf.* Björkman, f.
Bruneau, Marguerite.

*Två kontorsskrivare, två kanslibiträden,
sju kontorsbiträden, en förste expediti-
onsvakt, en expediti-
onsvakt, en telefonist.*

Tekniska avdelningen.

Arbetschef (B 1).

Lundberg, G. O. L.

Avdelningsingenjörer (24).

Brantås, S. E. V.; Chudi, M.; Engström, K. G. V.

Byggnadskontrollant (20).

Vestbro, K. A.

Ingenjörer (17).

Blomkvist, E. V.; Högstadius, S. E. G.; Söder-
mar, f. Carlsson, Ulla E. M.; en vakant.

Förste verkmästare (16).

Malmkvist, E. A.; Carlsson, N. G. R.

Verkmästare (12).

Fritzell, S.-O.; Ohlsson, P.-E. V.

Mättningsförmän (11).

Platin, C.-G.; Boman, P. V.

*Två verkmästarbiträden, ett förrädsbi-
tråde, en kontorsskrivare, ett kanslibitråde,
två ritbiträden, tre mättningsbiträden.*

Förtroendeläkare.

Garlind, C. T. E. (se sid. 196).

Idrottsplatsavdelningen.

Anläggningar för utomhusidrott.

I Stockholm finnas för närvarande tjugu större *idrottsplatser*, nämligen Stadion samt Östermalms, Johanneshovs, Hammarby, Kristinebergs, Stadshagens, Hjorthagens, Zinkensdamms, Enskede, Älvsjö, Aspuddens, Västberga, Stora Mossens, Angby, Stora Essingens, Mälarhöjdens, Årsta, Hässelby, Bromstens och Spånga (Gläntan) *idrottsplatser*. Av *idrottsplatserna* äro Stadion och Östermalms *idrottsplats* anlagda å staten tillhöriga områden samt de övriga belägna å Stockholms stad tillhörig mark.

Stadion förvaltas av k. stadionstyrelsen.

Östermalms *idrottsplats*, se sid. 214.

Hammarby *idrottsplats* är utarrenderad till Hammarby *idrottsförening*. Staden lämnar årligt bidrag till *idrottsplatsens* underhåll, under villkor att viss skolungdom beredes kostnadsfritt tillträde till densamma.

Johanneshovs, Kristinebergs, Stadshagens, Hjorthagens, Zinkensdamms, Enskede, Älvsjö, Aspuddens, Västberga, Stora Mossens, Angby, Stora Essingens, Mälarhöjdens och Årsta *idrottsplatser* (se sid. 216 o. 217), vilkas anläggande bekostats med kommunala medel, förvaltas av *idrotts- och friluftsstyrelsen*. Hässelby, Bromstens och Spånga *idrottsplatser* drivas av lokala *idrottsföreningar* med ekonomiskt stöd av styrelsen.

Förutom de nämnda *idrottsplatserna* finnes ett 70-tal *bollplaner*. Därjämte lämnar *idrotts- och friluftsstyrelsen* ekonomiskt bidrag till *idrottsorganisationer*, vilka anlagt *idrottsplaner* på mark, som avgiftsfritt eller mot lågt arrende upplåtits av staden. För *idrottsutövning* användas även de *lekplaner*, som äro belägna i stadens parker, vid dess skolor och å andra lämpliga ställen.

I samband med ett mellan kronan och staden år 1948 ingånget markavtal ställdes ett större område på Ladugårdsgärdet till förfogande för *idrottsändamål*. Där är iordningställt ett *sportfält* om c:a 60,000 m². Skarpnucks *sportfält* om c:a 1 milj. m², vilket sedan år 1947 förvaltas av *idrotts- och friluftsstyrelsen*, användes för *glid- och segelflygverksamhet, motortävlingar* och olika *bollspel*. *Sportfältet* är kompletterat med en *motorterrängbana* för ungdom jämte en *trimningsverkstad* i anslutning till banan.

IFS

Staden har även, churu i begränsad utsträckning, medverkat till anläggandet av *tennisbanor* utomhus. Sälunda finnas för närvarande sexton tennisbanor utarrangerade till klubbar och tio banor under styrelsens regi i anslutning till idrottsplatserna. Därjämte har styrelsen medverkat till anläggandet av fjorton banor i enskild ägo.

Uppgifter angående avgifterna å de här nämnda anläggningarna kunna erhållas å idrotts- och friluftsstyrelsens kontor.

Genom styrelsens försorg anordnas *skridskobanor* dels å vissa av styrelsens idrottsplatser och bollplaner, dels i parker och dels vid sådana stadens skolor, som äro belägna på större avstånd från de allmänna skridskobanorna. Under vintersäsongen anläggas omkring 250 sådana banor. Dessutom lämnar staden bidrag till anordnande av ett antal för allmänheten upplåtna, enskilda skridskobanor under villkor att barn i stadens skolor ha fritt tillträde till banorna. På idrottsplatser och annorstädes iordningställas tjugnen ishockeybanor och en hockeybocckeybana med belysnings- och andra anordningar. Vidare anordnas omkring 120 kalkbackar i stadens parker och ytterområden.

På Stora Mossens och Mälarhöjdens idrottsplatser finnas konstisbanor, som normalt hållas öppna under tiden 15 oktober—15 mars.

Johanneshovs idrottsplats är försedd med en belysningsanläggning, som möjliggör idrottsutövning även efter mörkets inbrott. Den belyser gräsplanen och löparbanorna och effekten är sådan att t. ex. fotboll i div. I kan spelas i elljus.

Inspektör (20).

Wistedt, J. H.

Kammarsskrivare (15).

Lindmalm, L. M.

Förste kontorsskrivare (11).

Åkerman, H. M. F.; Steijner, E. J. E.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbitråde*.

*Idrottsplatser.**Kristineberg.*

Kristineberg, Sth K; t. 50 95 15.

Stora Essingen.

Essingestråket, Sth K; t. 53 97 90.

Lilla Essingens bollplan.

Lilla Essingens skola, Lurgatan 23, Sth K; t. 51 06 70.

Föreståndare (12).

Hertzell, S. E. T.

Stadshagen.

Stadshagen, Sth K; t. 50 05 25.

Vasaparken.

Tel. 30 30 66.

Föreståndare (12).

Eriksson, A. L.

Hjorthagen.

Jägmästargatan, Sth NO; t. 61 05 01.

Matteus bollplan.

Vanadisvägen 14, Sth VA; t. 31 55 55.

Johannes bollplan.

Cedersdahlsgatan, Sth VA; t. 30 20 51.

Föreståndare (12).

Vakant, *tf. Bäckman, K. G. L.*

Zinkensdamm.

Ringvägen 16, Sth SV; t. 68 90 85.

Föreståndare (12).

Vakant, *tf. Ryttse, K. E. V.*

Johanneshov.

Nynäsvägen, Enskede; t. 48 20 70.

Årsta.

Sköntorpsvägen, Johanneshov; t. 71 06 30.

Föreståndare (12).

Nilson, G. A. (se även sid. 217).

Enskede.

Enskedevägen, Enskede; t. 49 16 85.

Föreståndare (12).

Bastholm, E. A.

Älvsjö.

Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 12 33.

Föreståndare (12).

Vakant, *tf. Andersson, E. V.*

Aspudden.

Aspudden, Hägersten; t. 45 05 75.

Föreståndare (12).

Stråhle, B. E. R.

Mälarhöjden.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 46 11 18.

Västberga.

Klensmedsvägen, Hägersten; t. 45 53 05.

Föreståndare (12).

Crammer, C. H. V.

Stora Mossen.

Idrottsplatsen, Västerled, Bromma;
t. 25 35 27.

Konstisbanan, Nyängsvägen, Bromma;
t. 25 35 96.

Föreståndare (12).

Hertzell, N. G.

Ängby.

Vultejusvägen, Bromma; t. 37 36 72.

Solhems bollplan.

Gribbysvägen—Spångavägen, Spånga;
t. 36 40 50.

Mariehälls bollplan.

Bällstavägen—Tappvägen, Mariehäll;
t. 28 88 68.

Föreståndare (12).

Carlson, G. E. H.

Östermalms idrottsplats.

(Se sid. 214.)

Fiskartorpssvägen, Sth Ö; t. 10 68 87.

Föreståndare¹⁾.

Dolk, C. E. A.

Sportfält.

Skarpnäck.

Tel. 59 09 02.

Föreståndare (12)

(gemensam med Flatenbadet).

Vakant, *tf.* Steen, A. F.

Ladugårdsgärdet.

Tel. 61 06 40.

Tennisbanor.

Smedslätten.

Älviksvägen—Djurklouvägen, Bromma;
t. 25 05 22.

Hjorthagen.

Jägmästargatan, Sth NO; t. 60 83 83.

Enskede.

Enskedevägen, Enskede; t. 49 16 85.

Älvsjö.

Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 12 33.

Mälarhöjden.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 46 11 18.

Flatenbadet.

Sth 20; t. 73 01 00.

Johanneshovs isstadion.

Konstisbanan vid Johanneshov invigdes år 1955. Banan, som är stadens största idrottsanläggning, användes under vintersäsongen, 1 oktober—31 mars, för ishockey, konståkning, träning för bandy och hastighetsåkning samt för allmänhetens åkning. Under sommaren kan anläggningen utnyttjas för tennis, boxning, gymnastik o. d. Numera anordnar man också sommartid ett bassängbad på arenan. Det består av en bassäng med 14 meters diameter och ett djup på 1,4 meter jämte en barnbassäng med en diameter av 7 meter och ett djup på 0,5 meter. Bassängvattnet uppvärms genom utnyttjande av Isstadions värmeinstallation och håller en genomsnittstemperatur på 22°.

Arenan, som är ellipsformad, är omkring 77 meter lång och 41 meter bred. Dess totalyta är 2,700 m². Vintertid rymmer anläggningen c:a 16,000 åskådare, varav c:a 600 å sittplatser. Sommartid kan där beredas 6,000 sittplatser och 3,000 ståplatser.

Johanneshovs isstadion bildar med Johanneshovs och Årsta idrottsplatser en organisatorisk enhet, se sid. 216.

Förste intendent (26).

Dahlin, T. J.; t. 54 06 20 eller 59 55 33; Johanneshovs isstadion, t. 59 08 54.

Föreståndare.

Nilson, G. A. (se även sid. 216).

Maskinist (11).

Nordén, J. H.

Ett kanslibiträde.

Badavdelningen.

Bad, lokaler för inomhusidrott samt föreningslokaler.

Under idrotts- och friluftsstyrelsens förvaltning äro ställda följande bad, lokaler för inomhusidrott och föreningslokaler:

Varmbad.

Forsgréniska badet, som togs i bruk år 1939, är ett gemensamhetsbad, innehållande en bassäng om 12 × 33¹/₃ meter med en vändbrygga vid 25 meter samt omklädningsutrymmen för 480 badgäster samtidigt. Åkeshovsbadet, som invigdes år 1959 är ett gemensamhetsbad, innehållande 2 bassänger om 12,5 × 25 meter resp. 6 × 12,5 meter samt omklädningsutrymmen för 470 badgäster samtidigt. Liljeholmsbadet

¹⁾ Avlönad genom styrelsen för Östermalms idrottsplats.

är ett flytande bad, förlagt till Liljeholmsviken invid Hornstull. Det har en bassäng om 6 × 16,67 meter. Det i Aspudden belägna varmbadhuset har en bassäng om 6 × 15 meter samt karbad. Ett mindre varmbadhus utan bassäng finnes i Älvsjö. I Enskede idrottshall är inrymt ett bad med en bassäng om 6 × 12,5 meter. Badanläggningarna i Mälarhöjdens, Bällstaslunds, Enskede och Storkyrkoförsamlingens skolor äro vissa tider, då de ej äro erforderliga för skolornas behov, upplåtna för allmänheten. En mindre bastu finnes i Hässelby. Förvaltningen av dessa bad, i den mån de äro avsedda för allmänheten, handhas av idrotts- och friluftsstyrelsen. Staden lämnar också bidrag till en bastu vid Fyrskeppsvägen i Kärrtorp.

Friluftsbad.

Vanadisbadet, beläget i Vanadislunden, Älvsjöbadet vid Huddingevägen i Älvsjö, Eriksdalsbadet i Eriksdalslunden, Hägerstensbadet vid Personnevägen samt Nytorpsbadet vid Paternostervägen äro bassängbad med renat vatten.

Enligt upprepade beslut av stadsfullmäktige — det definitiva beslutet fattades den 23 januari 1961 — skall i Eriksdalslunden anläggas ett nytt friluftsbad, kostnadsberäknat till 7,4 milj. kr.

Solviksbadet är ett strandbad i Mälaren vid Smedslätten, vilket försetts med en i vatten flytande plastbassäng med renat vatten. Flatenbadet, beläget vid sjön Flaten i Enskede, är Stockholms största strandbad med en badstrand av ca 1,200 meters längd. Inom anläggningen finnas även anordningar för barnbad, två tennisbanor, idrotts- och lekfält samt tältområde. Erstaviksbadet är ett strandbad vid Erstavikens norra strand. Ågestabadet och Farstanäsets friluftsbad äro två strandbad vid sjön Magelungen. Långsjöbadet är ett strandbad vid Långsjön i Brännkyrka. Mälarhöjdens friluftsbad vid Jakobsberg i Sättravägens förlängning omfattar förutom strandbad även ett tältområde. Tranebergsbadet, nära Tranebergsbrons östra landfäste och Stora Essingens friluftsbad, båda vid Mälaren, användas numera på grund av vattnets förening endast som sol- och duschbad. Tranebergsbadet är utarrenderat. Ångbybadet är ett strandbad i Södra Ångby vid Mälaren. Kanaanbadet, ett strandbad i Grimsta vid Mälaren, är i första hand anordnat såsom barnbad för barn från de norra och västra delarna av staden. Mindre strandbad finnas i Hässelby och vid Lövsta intill Spånga ungdomsgård, båda vid Mälaren. Lövstabadet användes mest såsom barnbad. Hökarängsbadet är ett strandbad vid Drevviken intill Hökarängens gård. Förutom de ovan omnämnda sol- och duschbaden vid Traneberg och Stora Essingen finnas sådana bad i Gröndal, Hjorthagen och Ekbacken.

Idrotts- och friluftsstyrelsen meddelar kostnadsfri simundervisning vid flertalet friluftsbad.

Gymnastik- och idrottshallar.

Eriksdalshallen öppnades år 1939. Hallen inrymmer två banor om 22 × 43 meter resp. 17 × 38 meter samt en mindre bastu. Antalet fasta åskådarplatser utgör 2,134, varav 1,144 sittplatser. Vid vissa arrangemang kan antalet platser utökas med ytterligare 1,236 sittplatser och 600 ståplatser.

Forsgrénska gymnastikhallen, som står i direkt förbindelse med Forsgrénska badet är inredd jämväl för handboll och tennis. Salens golvyta mäter 16,5 × 36 meter. En mindre åskådarläktare rymmer 120 personer.

Gubbängshallen, som invigdes år 1958, inrymmer en idrottshall om 18 × 36 meter, en gymnastiksal om 13 × 27 meter och två motionsrum om 7 × 13,5 resp. 9 × 13,5 meter. Antalet fasta åskådarplatser i idrottshallen utgör ca 100 sittplatser och 135 ståplatser. Vid vissa arrangemang kan antalet sittplatser utökas med ca 800.

Enskedehallen, som togs i bruk år 1960, inrymmer en idrottshall om 20 × 40 meter, två gymnastiksalar om vardera 18 × 20 meter åtskilda med en vikvägg, varigenom salarna kunna sammanslås till en hall om 18 × 40 meter, två motionsrum om resp. 10 × 19 meter och 10 × 18,5 meter, en bowlinghall med 16 banor samt ett mindre varmbad. Antalet fasta åskådarplatser utgör i idrottshallen ca 543 sittplatser och 200 ståplatser samt i bowlinghallen ca 100 sittplatser. Vid estradarangemang kan antalet sittplatser i idrottshallen utökas med ca 1,000.

Åkeshovshallen är en i anslutning till Åkeshovsbadet belägen anläggning för inomhusidrott, som kommer att tagas i bruk under år 1961. Den inrymmer en hall om 34 × 37 meter, vilken medelst vikväggar kan uppdelas i två, tre eller fyra mindre gymnastiksalar. Hallen, som är försedd med en hopfällbar läktare, kommer vid handbollstävlingar och liknande arrangemang att kunna rymma ca 750 sittplatser och 200 ståplatser. Vid vissa arrangemang skall antalet sittplatser kunna utökas med ca 1,000. Anläggningen kommer även att innehålla två motionsrum om resp. 14 × 16,5 och 11 × 16,5 meter.

Vasa gymnastikhall är inrymd i Vasa realskolas byggnad. Enskede bowlinghall, som är belägen i Enskedehallens källarplan, är utrustad med sexton bowlingbanor och har ca 100 sittplatser för åskådare. Åkeshovs bowlinghall är belägen i Åkeshovsbadets källarvåning. Den har åtta bowlingbanor med 36 fasta sittplatser för åskådare. Båda bowlinghallarna äro utarrenderade.

För gymnastikändamål lämnar staden bidrag till enskilda sammanslutningar.

Expeditionen.

Medborgarhuset, Sth SÖ; t. 40 11 02.

Inspektör (20).

Vakant; t. 42 00 06.

Kammarsskrivare (15).

Ottenborg, S. G.

Kontorsskrivare (9).

Johansson, S. E. Anna-Lisa.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde,
en expeditiönsvakt.

Varmbad.

Forsgrénska badet.

Medborgarhuset, Sth SÖ; t. 40 07 05
(kassan).

Badföreståndare (12).

Hellqvist, S. R. I.

En förste badmästare, en siminstruk-
tör, fyra badmästare, en förrådsförestån-
dare, två badkassörer, åtta badskötare samt
biträdes- och städerskepersonal.

Åkeshovsbadet.

Bergslagsvägen 60, Bromma; t. 37 95 75
(kassan), 37 95 83 (maskin och förråd).

Badföreståndare (12).

Karlsson, G. E.

En förste badmästare, en maskinist, en
badmaskinist, två badmästare, en expedi-
tionsvakt, en förrådsföreståndare, två bad-
kassörer, fyra badskötare samt biträdes-
och städerskepersonal.

Liljeholmsbadet.

Liljeholmsviken (vid Hornstull), Sth
SV; t. 68 67 80.

En förste badmästare, en badmaskinist,
två badkassörer.

Aspuddsbadet.

Schlytersvägen 53, Hägersten; t. 45 00 11.

En maskinist (tillika maskinist i Älvsjö
varmbadhus), en badföreståndare.

Älvsjö varmbadhus.

Johan Skyttes Väg 232, Älvsjö;
t. 47 17 20.

En badföreståndare.

Enskedehallens bad.

Simlångsvägen, Johanneshov; t. 40 76 02.

En baderska.

Mälarhöjdsbadet.

Mälarhöjdens skola, Lugntorpsvägen 2,
Hägersten.

En baderska, en maskinskötare.

Bällstalundsbadet.

Bällstalunds skola, Bällstavägen 100,
Mariehäll.

En baderska, en maskinskötare.

Enskedebadet.

Enskede skola, Stockholmsvägen 30,
Enskede.

En baderska, en maskinskötare.

Storkyrkans folkbad.

Storkyrkans skola, Svartmangatan
20—22, Sth C.

En baderska.

Hässelby bastu.

Brändövägen 7, Hässelby Villastad.

En baderska.

Friluftsbad.

Vanadisbadet.

Vanadislunden (ing. från Sveavägen),
Sth VA; t. 30 12 11.

Under badsäsongen en badföreståndare,
en bitr. badföreståndare, två simlärare,
en expeditiönsföreståndarinna, tre kassör-
skor, en garderobsföreståndarinna, fyra
garderobsvakter samt städerskepersonal.

Älvsjöbadet.

Invid Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 15 07.

Under badsäsongen en badföreståndare,
två simlärare, två kassörskor, två garde-
robsvakter samt städerskepersonal.

Eriksdalsbadet.

Eriksdalslunden (ing. från Ringvägen 96),
Sth SÖ; t. 41 11 38.

(Utarrenderat.)

Hägerstensbadet.

Personmevågen, Hägersten.

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
en *simlärare*, två *kassörskor*.

Nytorpsbadet.

Paternostervågen 82, Johanneshov.

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
en *simlärare*, två *kassörskor*.

Solviksbadet.

Smedslätten, Bromma; t. 25 04 00.

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
en *simlärare*, två *kassörskor*.

Flatenbadet.

Sth 20; t. 73 01 00.

Föreståndare (12)

(gemensam med Skarpnäcks sportfält).

Vakant, *tf. Steen, A. F.*

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
tre *simlärare*.

Barnbadet: t. 73 02 35.

Erstaviksbadet.

*Vid Erstavikens norra strand, 20 min.
gångväg från Solsidans station (Pa:
Saltsjöbaden); t. 17 10 90.*

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
en *simlärare*.

Ågestabadet.

Farsta; t. 94 18 02.

Under badsäsongen en *badföreståndare*.

Farstanäsets friluftsbad.

Farsta; t. 64 48 91.

Under badsäsongen en *badföreståndare*.

Långsjöbadet.

*Strandängsstigen (invid Långsjöplan),
Älvsjö; t. 47 21 60.*

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
två *simlärare*.

Mälarhöjdens friluftsbad.

*Nordväst om Jakobsbergs gård, Häger-
sten; t. 46 12 71.*

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
två *simlärare*.

Tranebergsbadet.

Fredhäll (vid Snoilskyvägen), Sth K.

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
en *simlärare*, två *kassörskor*.

Ängbybadet.

Färjestadsvågen, Bromma; t. 37 08 76.

Under badsäsongen en *badföreståndare*,
tre *simlärare*.

Kanaanbadet.

Bromma; t. 37 93 18.

Under badsäsongen en *föreståndare*, en
simlärare.

Även särskilt barnbad.

Hässelbybadet.

(Allmänna badet.)

Hässelby Villastad; t. 38 14 31.

En *badföreståndare*.

Lövstabadet.

*Kyrkhamnsvägen, Hässelby Villastad;
t. 38 61 36.*

Barnbad, öppet för allmänheten i viss ut-
sträckning.

Hökarängsbadet.

*Nynäsvågen vid Perstorpsvägen, Farsta;
t. 64 48 90.*

En *badföreståndare*.

Sol- och duschbad.

Stora Esslingens friluftsbad.

*Invid Oxhålsbacken å öns västra sida,
Sth K; t. 51 63 51.*

Gröndalsbadet.

*Kvarteret Bommen vid Sjöbjörnsvägen,
Sth SV.*

Hjorthagens sol- och duschbad.

Vid Wenströmsvägen, Sth NO.

Ekbackens sol- och duschbad.

*Inom Ekbacken invid Norra Brunnss-
viken, Sth 50.*

**Lokaler för gymnastik och
inomhusidrott.**

Eriksdalshallen.

*Ringvägen 70, Sth SÖ; t. 43 88 90 och
43 89 15 (biljettbeställn.), 43 91 18 (huvud-
kassören).*

Övervaktmästare (11).

Masrellez, W. L.

En *huvudkassör*, två *vaktmästare* samt
städerskepersonal.

Forsgrénska gymnastikhallen.

Medborgarhuset, Sth SÖ; t. 40 11 02.

Trå biträden.

Gubbängshallen.

Lingvägen vid Gubbängstorget, Enskede;
t. 94 99 67, 99 99 76.

Forste vaktmästare (9).

Nordenstein, N. G. A.

En vaktmästare samt städerskepersonal.

Enskedehallen.

Simlångsvägen, Johanneshov; t. 49 71 15.

Forste vaktmästare (9).

Holm, G. A. Hj.

En vaktmästare samt städerskepersonal.

Akeshovshallen.

Bergslagsvägen 60, Bromma; t. 87 17 67.

Forste vaktmästare (9).

Vakant.

En vaktmästare samt städerskepersonal.

Vasa gymnastikhall.

Hälsingegatan 4, Sth VA; t. 30 46 74.

En vaktmästare.

Enskede bowlinghall.

Simlångsvägen, Johanneshov; t. 41 11 10.

(Utarrenderad.)

Akeshovs bowlinghall.

Bergslagsvägen 60, Bromma; t. 37 84 00.

(Utarrenderad.)

Friluftsavdelningen.

Friluft-, instruktions- och ungdomsverksamhet.

För att tillgodose invånarnas behov av markutrymmen för friluftsliv har staden inköpt stora områden. Under idrotts- och friluftsstyrelsens förvaltning stå flera friluftsområden, nämligen Tyresta, Flatenområdet med Orhem, Farstanäset, Liljedal, fyra mindre områden i Mälarkarängen, Hökarängen och Södra Ängby, Finnhamn, Grinda, Lissma och Äva.

Tyresta i Österhaninge kommun omfattar 1,416 hektar. Flatenområdet med Orhem ligger helt innanför stadsgränsen i sydost och omfattar c:a 400 hektar. Farstanäset, som

omfattar 43 hektar och är beläget på sjön Magelungens södra strand, utnyttjas såsom ett allmänt tältområde. Fem föreningsstugor finnas uppförda där. Liljedals friluftsområde på Ekeröns norra strand ett par mil väster om staden utgöres av ett skogsområde om c:a 40 hektar. De mindre områdena i Mälarkarängen, Hökarängen och Södra Ängby med en areal av tillhoppa c:a 50 hektar användas såsom tältområden. Egendomen Finnhamn är belägen öster om Ingmarsö vid Husaröleden och omfattar ett antal öar med tillsammans en areal av 90 hektar. Därtill komma den nordväst om Finnhamn belägna ön Idholmen om c:a 38 hektar och den omedelbart norr om Finnhamn belägna, till staden donerade ön Särso om 10 hektar. Grinda är en ö, som ligger utmed segelleden till Sandhamn mellan Värmdö och Ljusterö och innehåller en total areal av c:a 160 hektar. Därtill kommer den öster om Grinda belägna ön Västra Lövsjär om c:a 1 hektar. Lissma friluftsområde i Södertörn består av två partier, som tillsammans omfatta 502 hektar. Äva i Tyresö kommun omfattar 860 hektar.

Förutom nu nämnda områden under idrotts- och friluftsstyrelsens förvaltning finnas även ett antal andra områden, där styrelsen har möjligheter att vidtaga åtgärder till främjande av stockholmarnas friluftsliv. Staden äger samtliga aktier i fastighetsaktiebolaget Nacka (se sid. 594), vilket förvaltar Nacka friluftsområde, beläget omedelbart intill stadens sydöstra gräns. Det omfattar 716 hektar. För friluftsliv utnyttjas även egendomen Skärholmen väster om Mälarkarhöjden, om c:a 110 hektar, egendomen Ågesta söder om sjön Magelungen om c:a 1,000 hektar samt egendomarna Norrga om c:a 200 hektar och Nollinge om c:a 650 hektar, båda vid sjön Getaren i Grödinge socken. Gålön är stadens största friluftsområde med en areal av 1,820 hektar. Ön har fastlandsförbindelse och är belägen c:a 30 km sydost om Stockholm. Friluftsområdena Rånö och Nätarö äro skärgårdsöar utan fastlandsförbindelse. Rånö är belägen vid Mysingen öster om Nynäshamn och omfattar c:a 375 hektar. Nätarö är belägen ett par km söder om Rånö och omfattar c:a 555 hektar, vartill kommer den nordväst om Nätarö belägna Ängsholmen om 34 hektar. Innanför stadsgränsen ligga fyra mindre friluftsområden, nämligen Grimstaskogen, Judarnsreservatet, Kaknäsområdet samt naturkorridoren från Skanstull öster ut förbi Lilla Sickla mot Nacka friluftsservat, tillhoppa c:a 440 hektar. Den kronan tillhöriga egendomen Fjärdlång, som är belägen på en ö i södra skärgården och som har en areal av c:a 350 hektar, arrenderas av styrelsen för friluftssändamål.

Den mark, som idrotts- och friluftsstyrelsen disponerar för friluftsliv, belöper sig till c:a 8,250 hektar på fastland och 1,600 hektar i skärgården, vilket vid stadens nuvarande folkmängd utgör c:a 120 m² per invånare. På ett

IFS

flertal friluftsområden har styrelsen låtit upp-
rusta och iordningställa äldre byggnader för ut-
hyrning åt allmänheten såsom självhushållsstu-
gor. Dessutom har styrelsen för samma ändamål
låtit uppföra helt nya enfamiljshus med
varierande antal bäddplatser, från 2 till 6 st.
Samtliga stugor, som under sommarsäsongen ut-
hyras för minst en och högst tre veckor till
en och samma familj, äro fullt utrustade med
erforderliga inventarier. Styrelsen förfogar för
närvarande över 230 semesterlägenheter för själv-
hushåll innehållande sammanlagt 843 bäddplatser.

På Grinda och Finnhamn har staden låtit
iordningställa *semesteranläggningar* i större
skala. Driften sker dock i annan regi.

År 1949 togs det staden tillhöriga segel-
fartyget af Chapman efter ombyggnad i
bruk såsom Stockholms första permanenta *vand-
rarhem*. Fartyget, som ligger förankrat på
Stockholms ström vid Skeppsholmen, har upp-
låtit till Svenska Turistföreningen för ändamålet.

För att främja *roddidrotten* har idrotts-
och friluftsstyrelsen till klubbar med rodd på
sitt program upplåtit ett antal kapproddbåtar
att användas för motions- och långfärdsrodd. I
Östra realläroverket har styrelsen låtit iord-
ningställa en roddbassäng för inomhusträning
och upplåtit densamma till Svenska roddförbun-
det utan ersättning. En permanent roddbana
har anordnats i norra Brunnsviken. För allmän-
hetens nöjesrodd uthyras 33 roddbåtar, förlagda
till Rålambshov, Eriksdalslunden, Blackeberg
och Skärholmen.

Å egendomen Skrubba vid Drevviken ha sex
byggnader iordningstänkts såsom föreningsgårdar,
vilka tillsammans bilda »Drevvikens idrotts-
by».

I Fagersjö finnes en staden tillhörig *sport-
stuga*, till vilken allmänheten har tillträde.

För att bereda den lägerlivsidkande allmän-
heten tillfälle till ordnad *camping* på för ändamålet
lämpliga platser i Stockholm och dess
omgivningar har staden upplåtit särskilda *läger-
livsområden*, försedda med erforderliga anord-
ningar. Sådana lägerlivsområden finnas för lång-
tidstältning invid sjöarna Flaten och Altan, intill
Mälarsjöhöjdens friluftsbad, å Farstanäset vid sjön
Magelungen, vid Hökarängen, vid Liljedal å Ekerö
och å skärgårdsreservaten Finnhamn, Grinda,
Rånö, Nätarö, Gålö, Åva och Fjärdlång. För
korttidstältning finnas dessutom lägerlivsområden
enbart för turister vid Bredäng väster om Mä-
larhöjden och vid Södra Ångby i närheten av
Ångbybadet. På alla lägerlivsområdena registreras
de tältande och varje tältinnehavare har att er-
lägga en mindre tältningsavgift.

Genom idrotts- och friluftsstyrelsens försorg
har söder om staden anordnats en 20 km lång
kanotled samt *cykelstigar* till samma längd.

Vid Fiskartorpet har Föreningen för skid-
löpnings och friluftslivets främjande, delvis i
samarbete med andra organisationer, anlagt *skid-*

backar samt en större sportstuga, vilken under
hela året är avgiftsfritt tillgänglig för den
idrottsutövande allmänheten. Till förenings-
verksamhet lämnar staden bidrag. Staden svarar
själv för underhåll och drift av dels vissa skid-
backar, därav två i Enskede, en i Hammarby-
höjden, och en i Blommensberg, dels smärre
skid- och teknikbackar i parker och ytterområ-
den. Inom staden och dess närmaste omgiv-
ningar anordnas varje vinter ett antal skidspår
till en sammanlagd längd av c:a 350 km.

I orienteringssportens intresse ha inom olika
terrängområden i Stockholmstrakten upplagts
permanenta *orienteringsleder* med fasta ori-
enteringspunkter till växlande antal.

Vissa staden tillhöriga vattenområden äro
ställda till stockholmarnas förfogande för *ama-
törfiske*. Genom olika fiskevårdande åtgärder
ökas fiskbeståndet. 15,000 fiskekort, givande rätt
till fiske i ett trettiotal vatten i Mälaren, Sältsjön
och insjöar i Stockholms närmaste omgivningar,
brukar årligen tillhandahållas allmänheten.

Samtliga staden tillhöriga *hamn- och upp-
lägningsplatser* för småbåtar förvaltas av
idrotts- och friluftsstyrelsen.

Idrotts- och friluftsstyrelsen bedriver en om-
fattande *instruktions- och ungdomsverk-
samhet*. För att intressera den till klubbar ej
anslutna ungdomen för idrottsutövning på fri-
tiden drives en speciell idrottspropaganda bland
sådan ungdom. Med hjälp av kända idrottsmän
samt ungdomsledare från andra områden anordnar
styrelsen sålunda instruktionsverksamhet i fri
idrott på idrottsplatserna, utbildning av ledare
och instruktörer inom skilda idrottsgrenar, fri-
luftsgymnastik och sportledarverksamhet m. m.
Deltagandet är avgiftsfritt. Åtgärder i avsikt att
underlätta lägerverksamhet för ungdom äro vid-
tagna på Finnhamn, Grinda, Nätarö, Fjärdlång
och Tyresta.

I syfte att åstadkomma ett effektivare ut-
nyttjande av skolornas obligatoriska friluftsdagar
ställer idrotts- och friluftsstyrelsen kunniga le-
dare till lärarnas förfogande. Därjämte anordnas
ett stort antal permanenta terrängbanor, oriente-
ringsleder, punktorienteringsbanor m. m. på lämp-
liga terrängområden inom staden eller dess när-
maste omgivningar. I samarbete med Skid- och
Friluftsförbundet, Svenska Turistföreningen
m. fl. anordnar styrelsen under sportloven ut-
flykter och utfärder samt instruktion i vinter-
idrottens olika grenar.

Staden söker också att i möjligaste mån stödja
idrotts- och friluftsförbundens och organisationerna med kon-
tanta bidrag ävensom genom att ställa instruk-
tioner till deras förfogande.

Expeditionen.

Johanneshovs isstadion, Johanneshov.

Förste intendent (26).

Vakant; t. 49 37 66.

Kammarskrivare (15).

Helgstrand, f. Lindblom, E. Iris; t. 39 28 73.

Fiskeriassistent (14).

Hemming, B. O.; t. 39 28 74.

Kontrollant (14).

Karlström, K. S. (kontor vid Skarpnäcks sportfält); t. 59 27 13.

Båttillsynsman (12).

Tebellus, B. G.; t. 39 28 75.

Två kanslibiträden.

Friluftsområden på fastlandet.**Tyresta.**

Österhaninge kommun; t. 97 02 50.

Tillsynsman (9)

(under 7 mån. av året).

Karlsson, N.-Å., tjl. (se nedan).

Nacka, Orhem och Drevviken.

Tel. 73 05 68.

Tillsynsman (11).

Ringblom, S.

Lissma.

Huddinge kommun.

Åva.

Tyresö kommun; t. 70 71 51.

Gålö.

Österhaninge kommun; t. 0750 + 331 56,
0750 + 331 26.

Tillsynsman (9).

Helgöstan, G. E., tjl., tf. Karlsson, N.-Å.

Friluftsområden i skärgården.**Finnhamn.**

Ljusterö kommun; t. 0764 + 460 02.

Grinda.

Värmdö kommun; t. 0764 + 490 72.

Rånö.

Dalarö kommun; t. 0750 + 570 85.

Nätarö.

Dalarö kommun; t. 0752 + 118 30.

Tillsynsman (9)

(under vinterhalvåret även för Rånö).

Andersson, V. T.

Fjärdlång.

Dalarö kommun; t. 0750 + 560 91.

Lägerlivsområden.**Flaten och Älten.**

Flatenbadet, Sth 20; t. 73 01 00.

Föreståndare (12).

Vakant, tf. Steen, A. F.

Mälärhöjden.

Mälärhöjdens friluftsbad vid Jakobsberg
i Sättravägens förlängning, Hägersten;
t. 46 12 71.

Farstanäset.

Farsta; t. 94 14 45.

Liljedal.

Ekerö kommun; t. 0756 + 200 28.

Bredäng.

(För turister.)

Södertäljevägen, vid Mälärhöjdens
idrottsplats, Hägersten; t. 88 21 00.

Ängby.

(För turister.)

Invid Ängbybadet, Bromma; t. 37 08 76.

Instruktions- och ungdomsverksamhet.

Ungdomsidrott och kursverksamhet: t.
39 33 13; skolornadsutflykter och läger:
t. 39 32 13.

Förste sportledare (17).

Öst, N. O.; t. 39 13 78.

Sportledare (11).

Lindkvist, C. E. R.

Ett kontorsbiträde.

Antalet av idrotts- och friluftsstyrelsen under
år 1960 sysselsatta arbetare var i medeltal
191 st.

Stockholms stads civiltörsvrsvarsnämnd.

Civiltörsvrsvarsnämnden.

Bolinders Plan 3 (Pa: Fack, Sth 8); t. 222020 (växel). Nämnden sammanträder som regel en gång i månaden.

År 1937 utfärdades en särskild luftskyddslag, avseende försvarsåtgärder av icke militär natur. Enligt denna ägde kommunen tillsätta en luftskyddsnämnd för att följa luftskyddets planläggning och därvid företräda kommunens intresse. Den 20 september samma år tillsatte stadsfullmäktige Stockholms stads luftskyddsnämnd.

Luftskyddslagen och övriga författningar rörande luftskydd m. m. avlöstes år 1944 av en civiltörsvrsvarslag och en civiltörsvrsvarskungörelse. Därvid avskaffades luftskyddsnämnden och tillkom civiltörsvrsvarsnämnden som kommunalt organ för civiltörsvrsaret. I enlighet därmed tillsatte stadsfullmäktige i december 1944 *Stockholms stads civiltörsvrsvarsnämnd*.

Den 22 april 1960 utfärdades en ny civiltörsvrsvarslag, som innebar avsevärda ändringar av civiltörsvrsarets organisation i stort. Med avseende på bestämmelserna om civiltörsvrsvarsnämnd voro ändringarna av mera formell natur. Jämlikt föreskrift i lagen utsågo dock stadsfullmäktige i december 1960 ny civiltörsvrsvarsnämnd för Stockholm.

På den statliga sidan föranledde 1937 års lagstiftning om luftskydd inrättandet för Stockholms vidkommande av en särskild under överståthållarämbetet lydande luftskyddsbyrå. Då luftskyddslagen sedermera efterträdades av 1944 års civiltörsvrsvarslag omorganiserades denna byrå till en civiltörsvrsvarbyrå med civiltörsvrsarschefen i Stockholms civiltörsvrsvarsområde som ledande tjänsteman. Med ikraftträdandet den 1 juli 1960 av nu gällande civiltörsvrsvarslag upphörde civiltörsvrsvarbyrån och dess verksamhet överflyttades till en för överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län gemensam civiltörsvrsarsektion under närmaste ledning av en civiltörsvrsarsdirektör (se sid. 8).

Enligt 1960 års civiltörsvrsvarslag har civiltörsvrsaret till uppgift att i de hänseenden k. m. t. bestämmer utöva sådan verksamhet för rikets försvar, som avser att skydda och rädda liv och egendom vid anfall mot riket och som icke åvilar krigsmakten, så ock annan likartad verksamhet. Den centrala ledningen av civiltörsvrsaret utövas under k. m. t. av civiltörsvrsarsstyrelsen. Inom varje län handhar länsstyrelsen ledningen av civiltörsvrsaret.

Riket är indelat i civiltörsvrsvarsområden, vilka förordnas av k. m. t. Stockholms stad tillhör Stockholms civiltörsvrsvarsområde, i vilket förutom huvudstaden fr. o. m. den 1 juli 1960 ingå staderna Nacka, Sundbyberg, Solna, Djursholm, Lidingö och Vaxholm, köpingarna Täby, Stocksund, Danderyd, Sollentuna och Saltsjöbaden samt landskommunerna Upplands-Väsby, Österåker, Ljusterö, Djurö, Värmdö, Gustavsberg, Boo, Järfälla, Färingsö, Ekerö, Huddinge, Botkyrka och Tyresö. Civiltörsvrsarets omfattning och beskaffenhet inom varje civiltörsvrsvarsområde skall till sina huvuddrag finnas angiven i en särskild organisationsplan. Med avseende på civiltörsvrsaret åligger det kommun att

a) genom sina myndigheter lämna länsstyrelsen (överståthållarämbetet) och civiltörsvrsarschefen biträde i sådana frågor rörande civiltörsvrsaret som ha samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden, varvid kommun bland annat har att på därom gjord framställning tillhandahålla tillgängliga, för civiltörsvrsaret erforderliga byggnadsritningar, kartor och dylikt;

b) i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen så ock under civiltörsvrsvarsberedskap, i den omfattning civiltörsvrsarsstyrelsen eller efter dennas allmänna anvisningar länsstyrelsen bestämmer, utföra skyddsrum och vidtaga andra byggnadstekniska åtgärder avseende det lokala civiltörsvrsaret, oaktat åtgärderna icke upptagits i organisationsplanen;

c) utföra källarmursgenombrott för allmänna och enskilda skyddsrum;

d) värda och underhålla de under b) omfördälda anordningarna;

e) förvara och underhålla sådan för det allmänna civiltörsvrsarets ordnings- och bevakningstjänst, brandtjänst samt tekniska tjänst anskaffad materiel, som icke utgör personlig utrustning för tjänstegrenarnas personal;

f) tillhandahålla lämpliga lokaler för civiltörsvrsarets administration samt, i den mån skyldighet härutinnan icke åvilar ägare eller innehavare av anläggning eller byggnad, för förvaring av annan materiel och utrustning för civiltörsvrsaret än som avses under e) ävensom för utbildningsverksamheten inom civiltörsvrsaret;

g) svara för avlöning och annan ersättning till personal, vars tjänstgöring i civiltörsvrsaret enligt viss föreskrift i civiltörsvrsvarslagen skall anses fullgjord i kommunal anställning;

h) under civiltförsvarsberedskap samt vid utbildning och övning, i den omfattning organisationsplanen angiver, till allmänna civiltförsvarets förfogande ställa kommunen tillhörig materiel och annan egendom; samt

i) å trafikled eller annan allmän plats, där kommunen ansvarar för gatu- eller vägbelysning, vidtagna erforderliga anordningar för den väglägnade belysning, som enligt organisationsplanen skall finnas där under mörkläggning.

Därest åtgärd, som avses i b)—e), enligt organisationsplanen hänförs sig till flera i samma civiltförsvarsområde helt eller delvis ingående kommuner, skall den kommun länsstyrelsen bestämmer vidtagna åtgärderna och förskjuta kostnaderna därför.

I den mån kostnaderna icke täckas av statsmedel, skola de årligen fördelas mellan kommunerna i förhållande till det antal skattekröner och skatteörens, som inom varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid nästföregående års taxering till allmän kommunalskatt.

I varje kommun skola de kommunen med avseende å civiltförsvaret åvilande uppgifterna handhas av en civiltförsvarsnämnd. Kommun kan antingen utse särskild civiltförsvarsnämnd eller uppdraga åt annat kommunalt organ att vara sådan nämnd. Ledamöter och suppleanter i särskild civiltförsvarsnämnd väljas av kommunens fullmäktige till det antal fullmäktige bestämma. Antalet ledamöter får dock icke vara under fem. Om så äskas av behörigt antal väljande, skall vid valet proportionellt valsett användas. Beträffande civiltförsvarsnämnd i Stockholm gälla dessutom bestämmelserna i 51 § kommunallagen för Stockholm samt vad stadsfullmäktige med iakttagande av stadgandena i sagda lag föreskrivit. Protokoll, som föres vid civiltförsvarsnämndens sammanträden, behöver dock ej upptaga annat än förteckning å närvarande ledamöter och beslutet i varje ärende.

Vid civiltförsvarsnämndens sammanträden äger civiltförsvarsdirektören, även om han ej är ledamot eller suppleant, närvara och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Om han så önskar, äger han få sin mening antecknad till protokollet.

Stockholms stads civiltförsvarsnämnd består, enligt numera tillämpad ordning, av förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1961—1962 ägde rum den 8 december 1960. Enligt fullmäktiges beslut skulle två ledamöter och två suppleanter efter lottning inför civiltförsvarsnämnden utträda med utgången av år 1961. Lottningen ägde rum den 3 februari 1961.

Författningar. Civiltförslagslag 22 april 1960 (Kf 1960: nr 45). Indelning av Stockholms stad och län i civiltförsvarsområden, ÖÅ:s kung. 31 dec. 1959 (Kf 1960: nr 42).

Stat 1961.

	Drift- budgeten	Kapital- budgeten
Skattemedel		
Utgifter	492 000	—
Inkomster	335 000	—
Överskjutande utgifter	157 000	—

Civiltförsvarsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsett av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Ledamöter.

Abelin, H. O. Hj. R., revisor.

***Bjvberg, J. B. A.**, f. d. kassör.

***Henström, U. K. A.**, rektor.

Suppleanter¹⁾.

***Bjvberg, R. S. E.**, kontorist.

***Nyström, R. G.**, ombudsman.

Risslander, G., byggnadsingenjör.

Sahlin, E. E., chefsombudsman.

Sekreterare tillika föredragande

(4,528 kr.).

Karlöf, E. A., ekonomidirektör; t. 22 20 20 (växel) (se sid. 192).

Biträdande sekreterare (2,264 kr.).

Cederholm, N. T., kamrer (se sid. 202).

I övrigt fungerar gatukontoret jämlikt beslut av stadsfullmäktige den 18 december 1944 som civiltförsvarsnämndens verkställande organ (se sid. 191).

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 68).

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt beslut av stadsfullmäktige inträda i följande ordning: för ordföranden samt ledamöterna Bjvberg och Henström suppleanterna Nyström, Bjvberg, Risslander och Sahlin; för ledamoten Ossbahr suppleanterna Sahlin, Risslander, Nyström och Bjvberg; för ledamoten Abelin suppleanterna Risslander, Sahlin, Nyström och Bjvberg.